

Postawy Polaków wobec finansów

Cytowanie bez ograniczeń pod warunkiem podania źródła: „Postawy Polaków wobec finansów”, badanie Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy, wrzesień 2015 r.

The background features a series of concentric circles in various shades of blue, centered on the page. A thin white horizontal line extends from the left edge of the text to the right edge of the image.

Informacje o badaniu

Podsumowanie badań (2008-2015)

Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy

już po raz ósmy zdiagnozowała postawy Polaków wobec finansów. Wieloletnie badania pozwoliły dostrzec, w jaki sposób różne zjawiska makroekonomiczne wpływały na nasze zachowania.

Jednym z najważniejszych (i jednocześnie najbardziej optymistycznych) wniosków jest systematyczny wzrost odsetka osób oszczędzających. Od 2008 do 2015 roku wzrósł on z 41% do 59%. W ślad za tym, ponad dwukrotnie zwiększyła się (z 7% do 16%) grupa odkładających pewną kwotę regularnie co miesiąc. Jednocześnie w ciągu ostatnich pięciu lat aż o 1/3 spadła liczba osób deklarujących brak jakichkolwiek nadwyżek finansowych. Te zjawiska tożsame są z danymi GUS-u, wyraźnie wskazującymi na fakt, że jako społeczeństwo dysponujemy coraz większymi kwotami na nasze wydatki. Realne dochody gospodarstw domowych po uwzględnieniu inflacji wzrosły od 2008 do 2014 roku o 10,5%. To z kolei przekłada się na planowanie wydatków: jeszcze osiem lat temu co trzeci z nas przyznawał się do nieplanowania jakichkolwiek wydatków, obecnie taką postawę reprezentuje jedynie co piąty.

Polacy deklarują, że warto oszczędzać – niezmiennie jest to 2/3 badanych. Grupa ta jest szczególnie wrażliwa na komunikaty me-

dialne dotyczące istotnych zmian, które następują w okresie wydarzeń, mogących bezpośrednio wpłynąć na zawartość naszych portfeli. Spektakularne wzrosty zostały odnotowane w 2011 r. w porównaniu z 2010 rokiem (z 58% do 67%) oraz w 2014 r. względem roku poprzedniego (z 61% do 75%). W pierwszym przypadku można to łączyć z transferem na europejski grunt obaw o drugą falę kryzysu finansowego, pierwszymi doniesieniami o problemach greckiej gospodarki oraz z początkiem wzrostów kursu franka szwajcarskiego. Drugi skokowy wzrost deklaracji o potrzebie oszczędzania można powiązać ze zmianami w systemie emerytalnym i przeniesieniem połowy środków emerytalnych z OFE do ZUS-u. Wydaje się, że przynajmniej w sferze deklaracji to wydarzenie dało wielu do myślenia i zaczęli oni zauważać konieczność zatroszczenia się o swoją finansową przyszłość. Wpływ medialnych trendów widać również w poziomie zaufania do nieruchomości jako bezpiecznej inwestycji. Spadł on od 2009 roku w ciągu 3 lat o połowę do 7% w 2012 roku, co zbiegło się z minimum indeksu cen transakcyjnych na rynku pierwotnym i wtórnym. Od trzech lat zaufanie do inwestowania w rynek nieruchomości ponownie rośnie i obecnie utrzymuje się na poziomie z początku doniesień o kryzysie finansowym.

Warto podkreślić, że Polacy aktywnie reagują na zmiany makroekonomiczne nie tylko w sferze deklaracji, ale i realnie podejmowanych wyborów. Oszczędzają nie tylko częściej, ale i bardziej świadomie. O ile w 2013 roku jedynie 18% odkładało środki z myślą o przyszłości swoich najbliższych, a 31% jako cel wyznaczało sobie wakacje, bądź drobne przyjemności – to obecnie te proporcje uległy odwróceniu. Bezpieczeństwo wybiera 28%, a potrzeby konsumpcyjne wskazuje 18% badanych.

Pozorna sprzeczność występuje z kolei w kwestii korzystania Polaków z produktów finansowych. Z jednej strony dynamicznie rośnie odsetek posługujących się kartami bankowymi zamiast gotówki, z drugiej zaś strony coraz częściej Polacy przyznają się, że trzymają oszczędności w przysłowiowej skarpecie. Tę sprzeczność łatwo jednak wyjaśnić, przyglądając się bliżej koniunkturze gospodarczej. Bezsprzeczne jest rosnące ubankowienie społeczeństwa. Zgodnie z danymi NBP w ciągu ostatnich trzech lat o ponad połowę wzrósł wolumen transakcji kartami debetowymi. W ślad za tym idą deklaracje ankietowanych w „Postawach Polaków wobec finansów”: z 31% do 42% wzrósł odsetek przyznających się do preferowania płatności kartą, a jednocześnie z 52% do 41% spadła liczba wskazań na rzecz gotówki. Odmienne prezentują się trendy w kwestii trzymania gotówki w domu jako wy-

boru sposobu przechowywania nadwyżek finansowych. Odsetek osób deklarujących taki wybór wzrósł trzykrotnie na przestrzeni ostatnich czterech lat – z 4% do 12%. Analizując to zjawisko na tle zmian makroekonomicznych, na pierwszy plan wysuwa się systematyczny spadek stóp procentowych, a co za tym idzie oprocentowania lokat w bankach. Wysokość stopy referencyjnej spadła od połowy 2008 roku z 6% do 1,5% w bieżącym roku. W efekcie stopa zwrotu z lokat w ostatnich latach w bardzo wielu przypadkach nie zabezpieczała przed inflacją. Warto do tego dodać niskie stopy zwrotu na warszawskiej GPW, które w ostatnich latach znacząco odbiegają od indeksów giełdowych w krajach rozwiniętych. Wpływ na tę sytuację miały zmiany w OFE i był to dodatkowy czynnik zniechęcający Polaków do ryzyka i decydowania się na zakup produktów finansowych, w tym funduszy inwestycyjnych.

Podsumowując finansowy portret Polaka, który Fundacja prezentuje od ośmiu lat, warto jeszcze przyrzeć się interesującemu zjawisku, dotyczącemu tego, skąd czerpiemy wiedzę w kwestiach finansowych. Z badań wyłania się obraz społeczeństwa coraz chętniej sięgającego po profesjonalne źródła. Z 17% do 37% wzrósł odsetek tych, którzy posiłkują się materiałami i poradami profesjonalistów z instytucji finansowych.

Informacje o badaniu

Fundacja Kronenberga 	Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy rokrocznie od 2008 roku analizuje postawy Polaków wobec finansów. W tym roku raport z badań został wzbogacony o wyniki z poprzednich lat, co pozwoliło pokazać zmiany postaw i zachowań Polaków.
CELE BADANIA	Głównym celem badania jest poznanie postaw Polaków względem finansów - planowania i kontrolowania budżetu domowego, oszczędzania oraz inwestowania.
PRÓBA	Badanie zrealizowane na reprezentatywnej próbie Polaków w wieku powyżej 15 lat. Próba - N = 1010 wywiadów - warstwowana ze względu na płeć, wiek, wielkość miejscowości i województwo. Próby badawcze z lat poprzednich: 2014 r. - 1000 wywiadów; 2013 - 1000 wywiadów; 2012 - 1030 wywiadów; 2011 - 1001 wywiadów; 2010 - 1010 wywiadów; 2009 - 1010 wywiadów; 2008 - 1019 wywiadów. W przypadku pytań sprofilowanych pod konkretne grupy respondentów próba została wskazana na danej stronie.
TECHNIKA ZBIERANIA DANYCH	Badanie zostało zrealizowane techniką CAPI (Computer Assisted Personal Interviews).
TERMIN REALIZACJI	2008-2015

The background is a solid blue color. In the center, there are four concentric circles of a lighter blue shade. A thin white horizontal line extends from the left edge of the text to the right edge of the image.

Budżet domowy

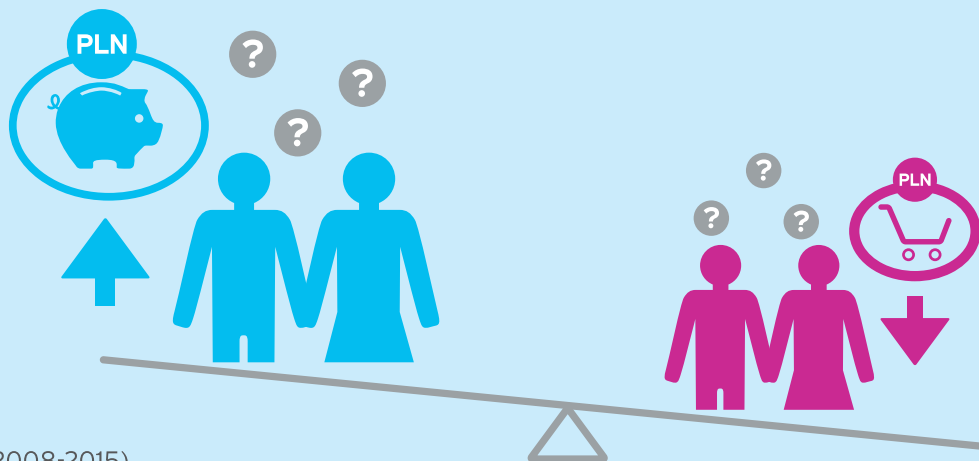
Budżet domowy - podsumowanie

(badania z lat 2014-2015)

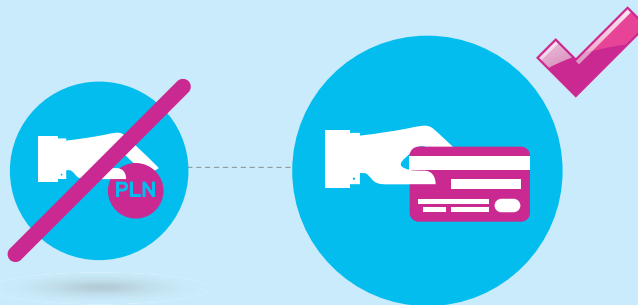
„Rodzinne narady” o dużych wydatkach w 2/3 polskich domów.

Budżet domowy - podsumowanie

(badania z lat 2008-2015)

Zanim wydamy, pomyślimy... Spada odsetek wydających cały zarobek oraz nieplanujących wydatków.

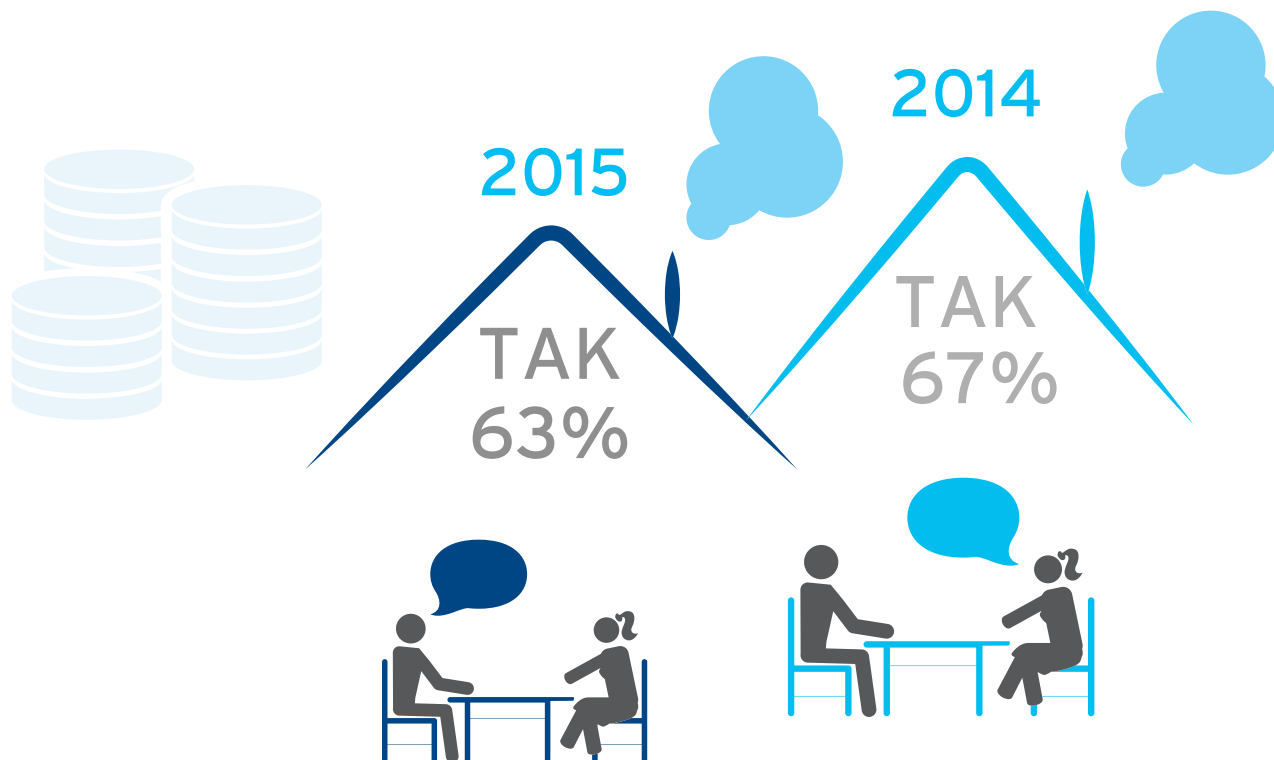

(badania z lat 2013-2015)

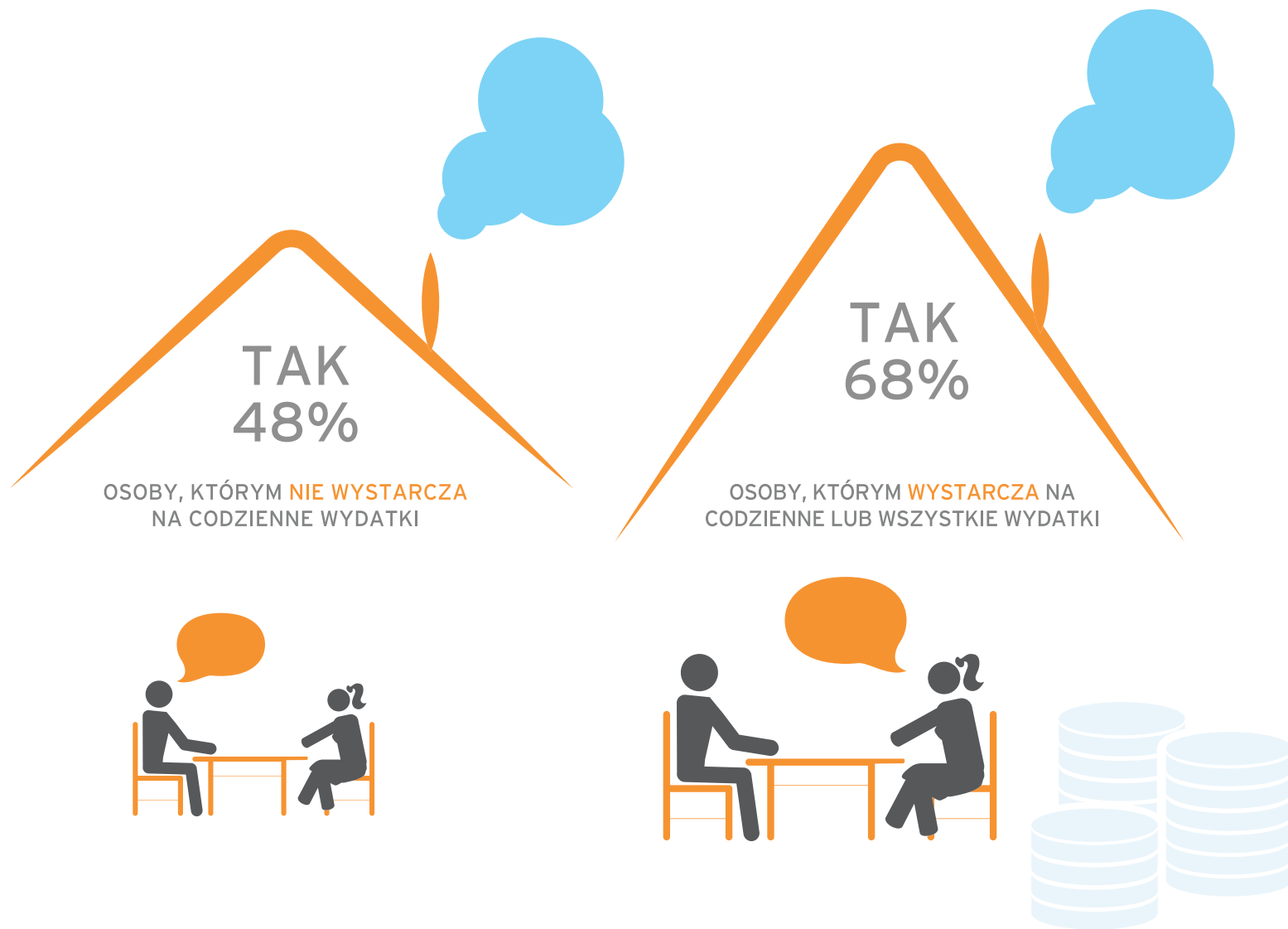
Bank mamy w portfelu... O blisko 1/3 wzrósł odsetek korzystających z kart płatniczych.

Rozmowy o finansach

Czy w Pana/Pani gospodarstwie domowym rozmawiacie Państwo o sprawach finansowych (budżet domowy, oszczędzanie, inwestowanie)?

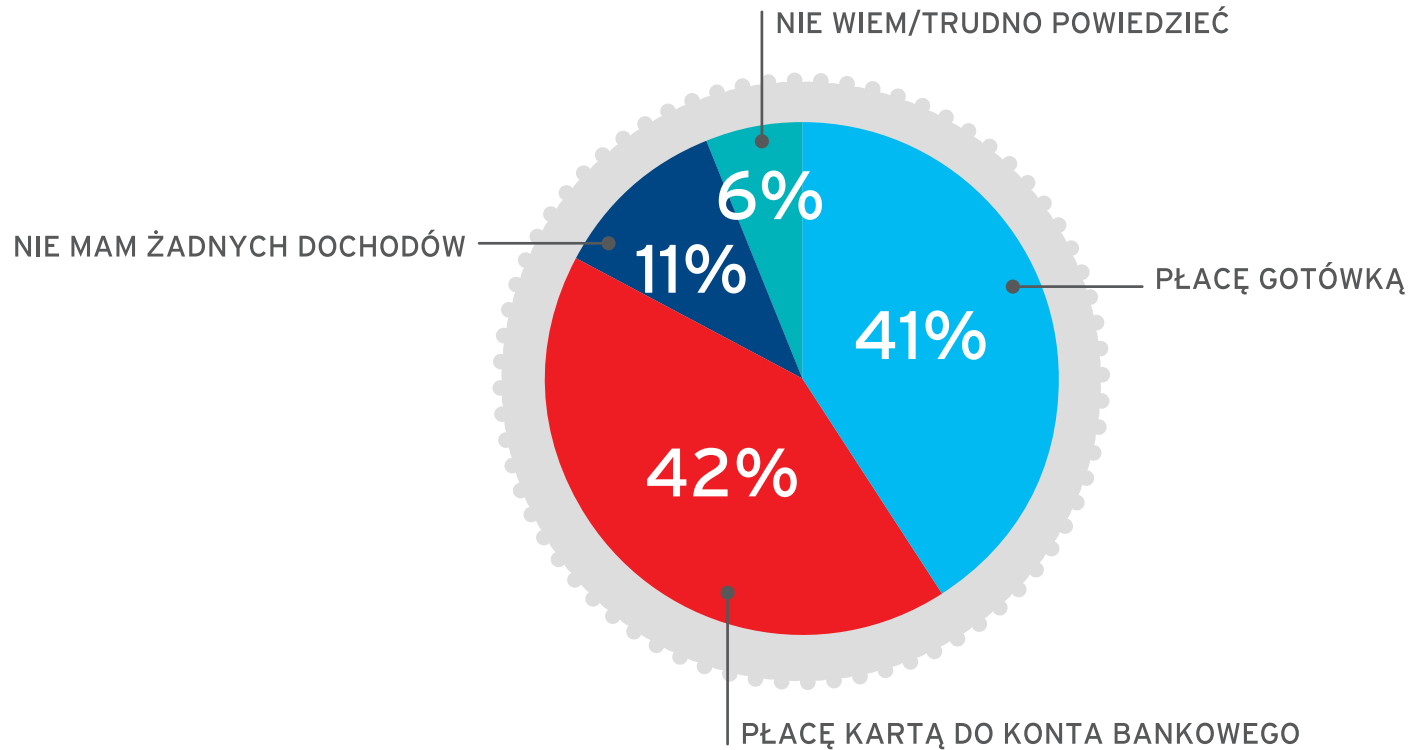

Rozmowy o finansach w 2015 roku

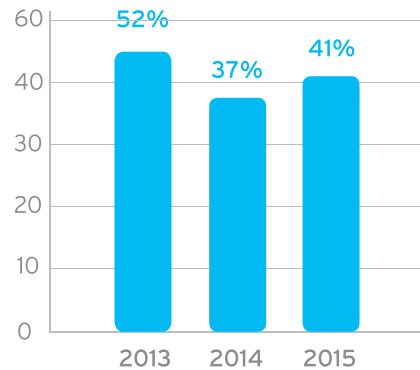
Sposoby płatności

Które ze stwierdzeń najlepiej opisuje Pana/Pani sposób dokonywania płatności (2015)?

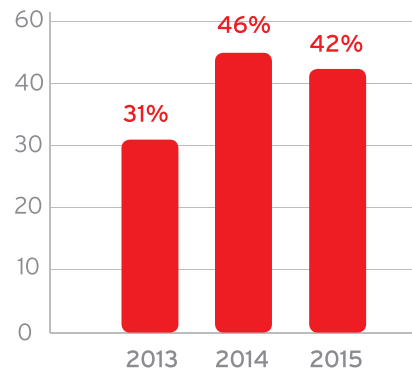

Sposoby płatności

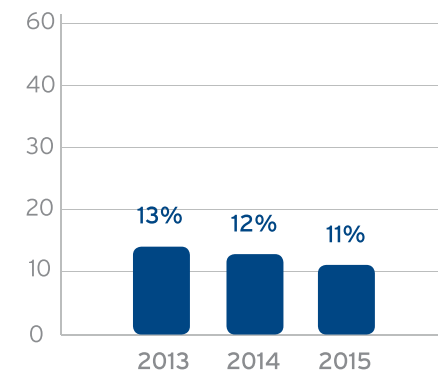
PŁACĘ GOTÓWKĄ

PŁACĘ KARTĄ
DO KONTA BANKOWEGO

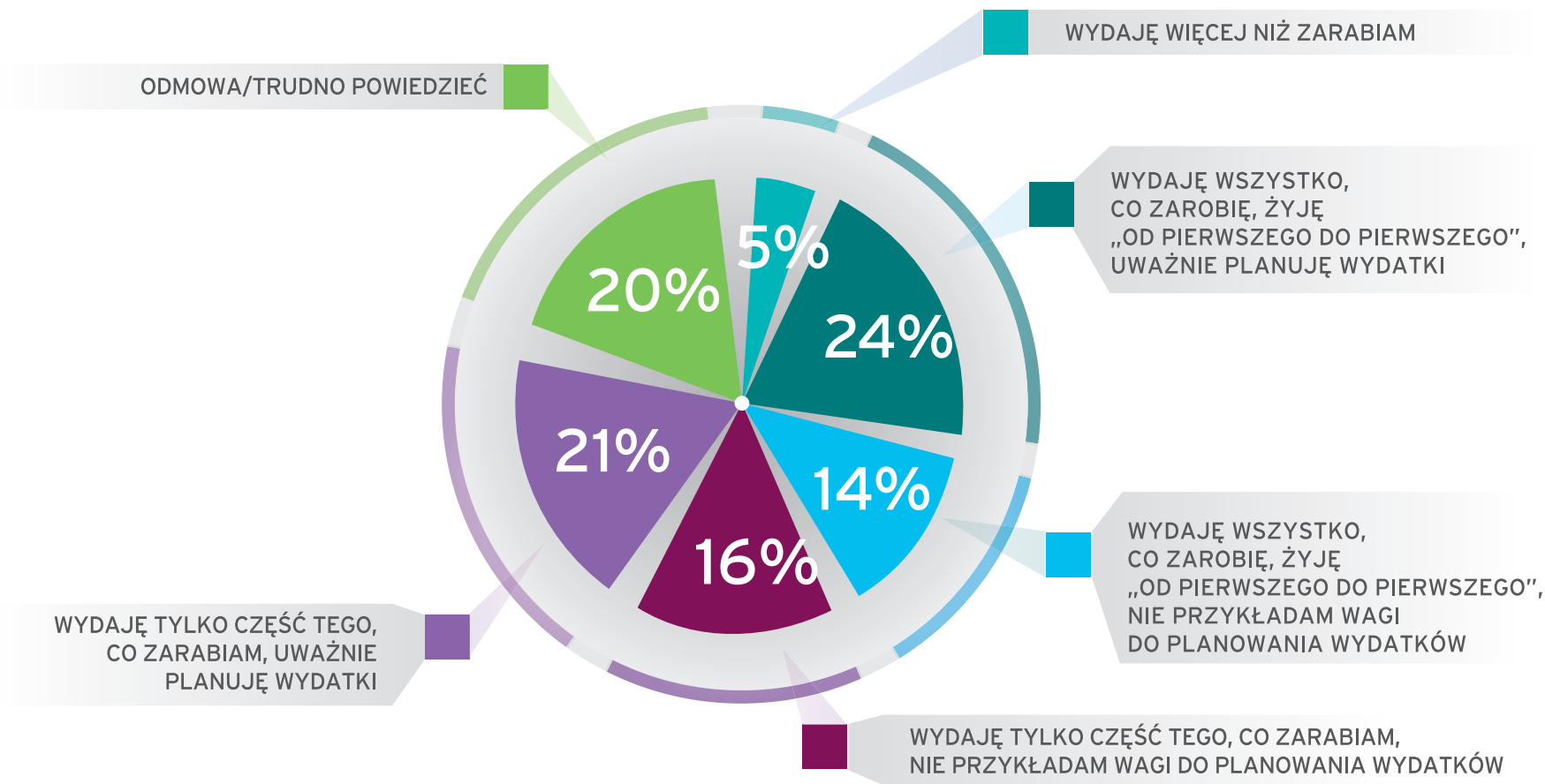

NIE MAM ŻADNYCH
DOCHODÓW

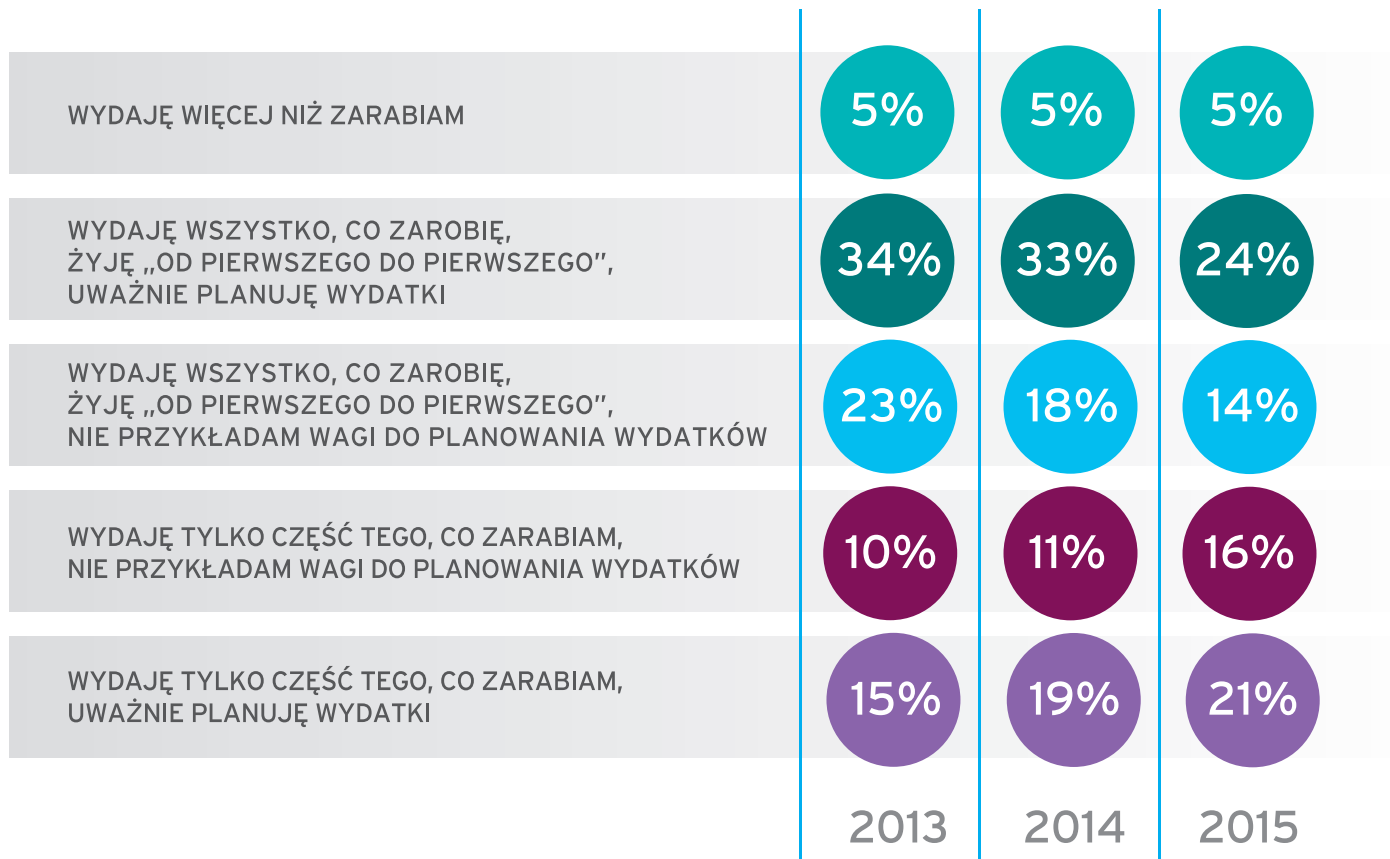

Wydawanie pieniędzy

Proszę powiedzieć, które z poniższych zdań najlepiej opisuje Pana/Pani podejście do wydawania i zarządzania pieniędzmi (2015)?

Wydawanie pieniędzy

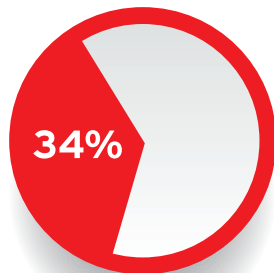
Planowanie większych wydatków

Z jakim wyprzedzeniem planuje Pan/Pani większe wydatki (np. święta, urodziny, wakacje, wyprawkę szkolną)?

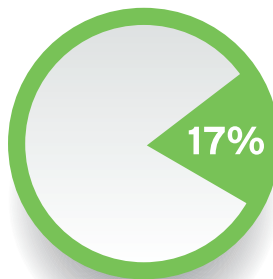
Planuję wydatki z wyprzedzeniem (2015):

TYGODNIA

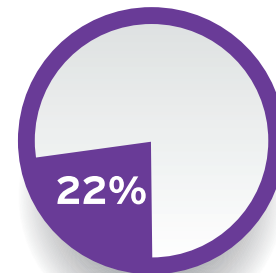
MIESIĄCA

PÓŁ ROKU

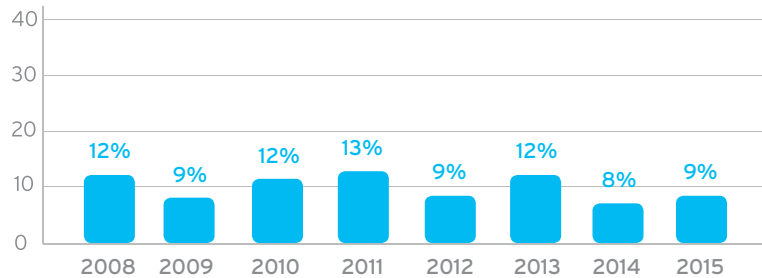
POWYŻEJ
PÓŁ ROKU

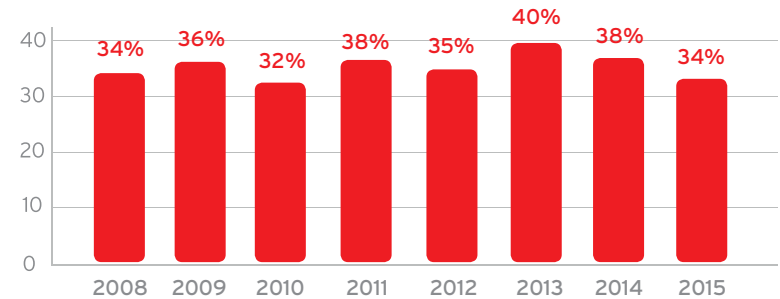
NIE PLANUJĘ
TAKICH WYDATKÓW

Planowanie większych wydatków

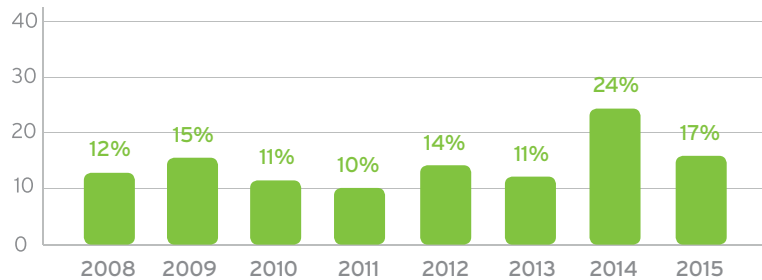
TYGODNIA

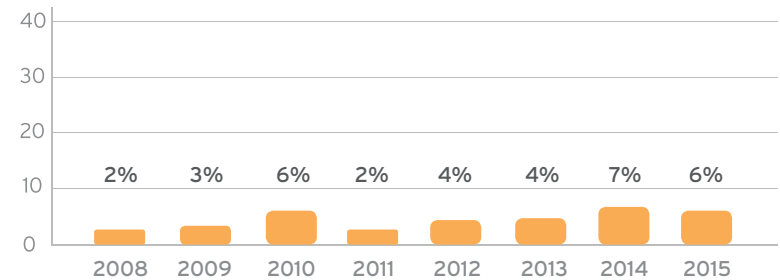
MIESIĄCA

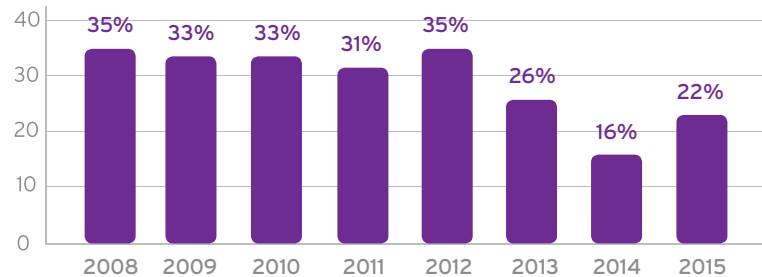
PÓŁ ROKU

POWYŻEJ PÓŁ ROKU

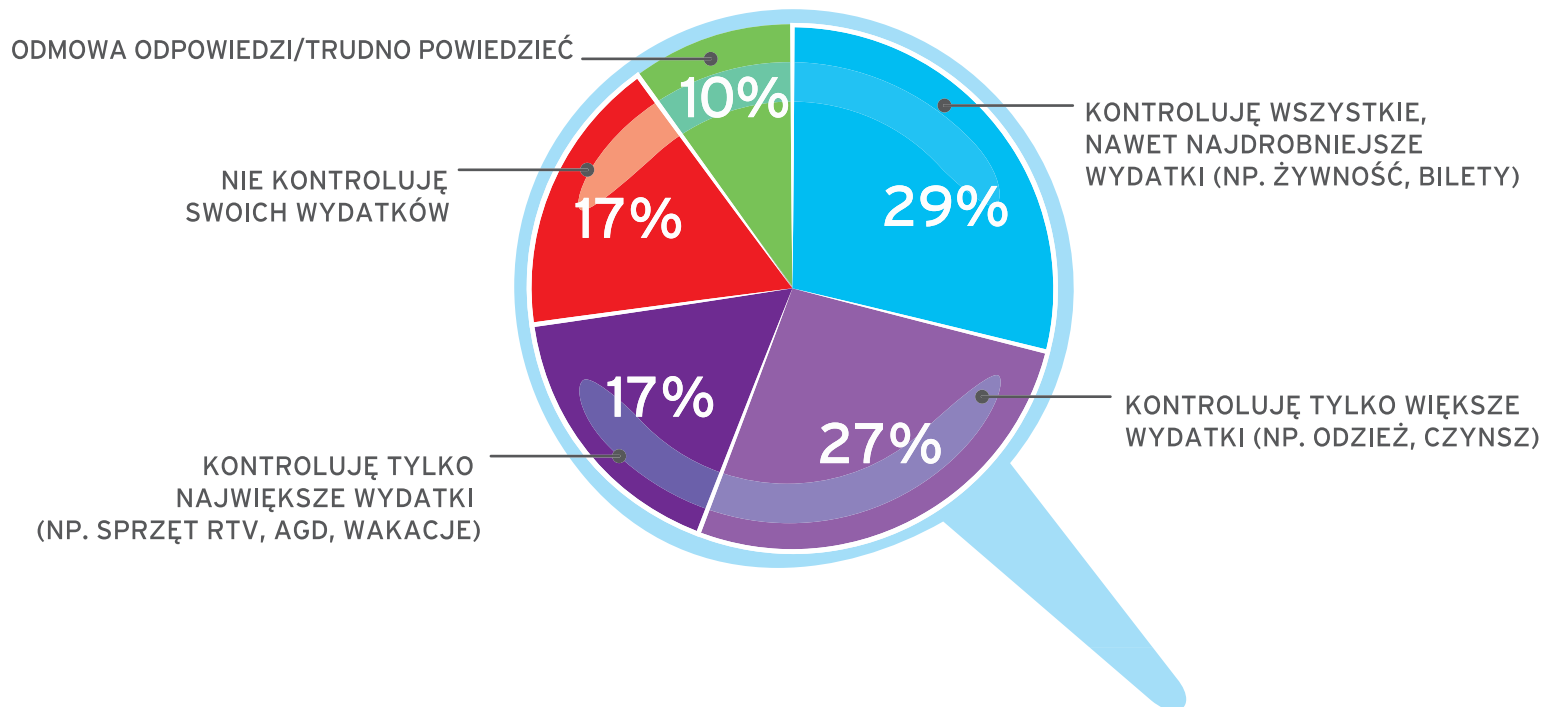

NIE PLANUJĘ TAKICH WYDATKÓW

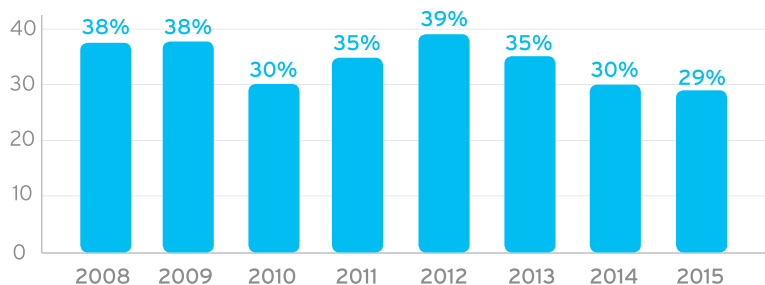
Kontrola wydatków

Które z poniższych stwierdzeń opisujących zwyczaje związane z kontrolowaniem wydatków najlepiej Pana/Panią opisuje (2015)?

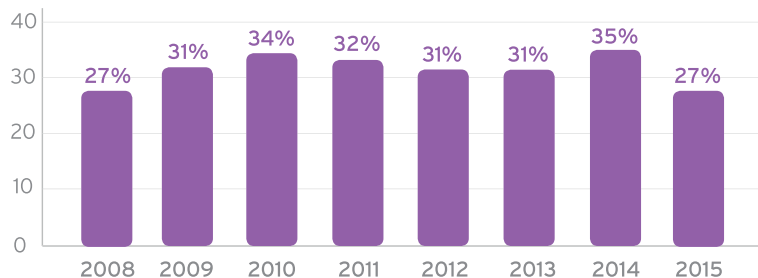

Kontrola wydatków

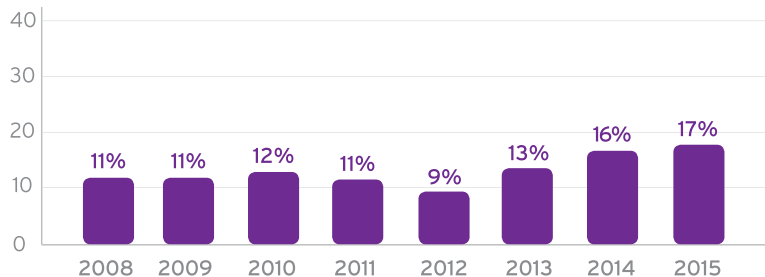
KONTROLUJĘ WSZYSTKIE, NAWET NAJDROBIEJSZE WYDATKI (NP. ŻYWNOŚĆ, BILETY)

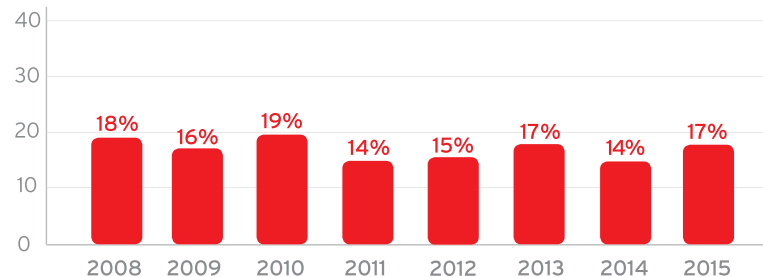
KONTROLUJĘ TYLKO WIĘKSZE WYDATKI (NP. ODZIEŻ, CZYNSZ)

KONTROLUJĘ TYLKO NAJWIĘKSZE WYDATKI (NP. SPRZĘT RTV, AGD, WAKACJE)

NIE KONTROLUJĘ SWOICH WYDATKÓW

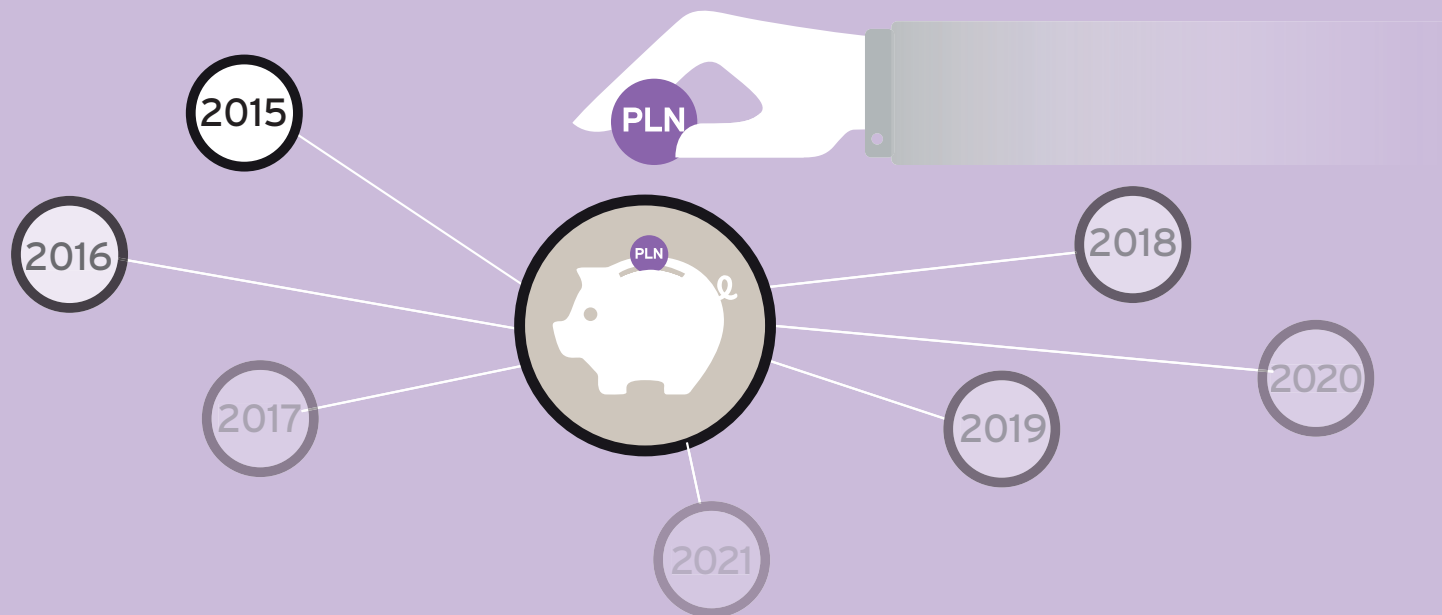
KRAJ	SUMA OSZCZĘDNOŚCI W MLD EUR 2014 R.	OSZCZĘDNOŚCI PER CAPITA W EUR 2014 R.	STOPA OSZCZĘDNOŚCI 2014 R.	PROGNOZA STOPY OSZCZĘDNOŚCI NA 2015 R.	PKB PER CAPITA W EUR 2014 R.
Chiny	14 223	7 992	30-35%	30-35%	6 124
Czechy	175	11 275	4,5%	4,8%	14 314
Japonia	12 063	73 547	0,3%	1,6%	26 463
Niemcy	5 231	44 769	9,4%	9,3%	35 812
POLSKA	379	6 194	0,4%	1,0%	10 523
Szwajcaria	1 944	157 446	17,8%	16,8%	66 052
USA	56 456	138 714	4,8%	5,1%	44 625
Wielka Brytania	7 642	86 233	3,3%	3,3%	36 369

Źródła: OECD, Bank Światowy, Eurostat.

A graphic consisting of several concentric circles in various shades of purple, centered on the page. The circles are of different diameters, creating a target-like or ripple effect.

Oszczędzanie

Oszczędzanie - podsumowanie

(badania z lat 2008-2015)

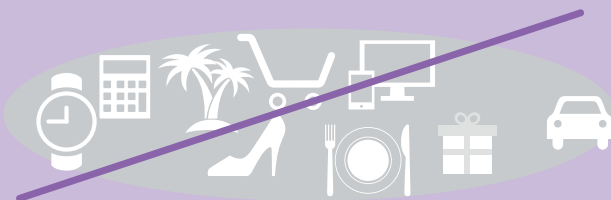
Blisko 2/3 z nas odkłada na przyszłość... Rośnie odsetek Polaków oszczędzających, także tych odkładających regularnie.

Oszczędzanie - podsumowanie

(badania z lat 2008-2015)

Do oszczędzania mamy zapał, niestety „słomiany”.

(badania z lat 2013-2015)

Bardziej dbamy o przyszłość, a mniej o drobne przyjemności.

Oszczędzanie - deklaracje a praktyka

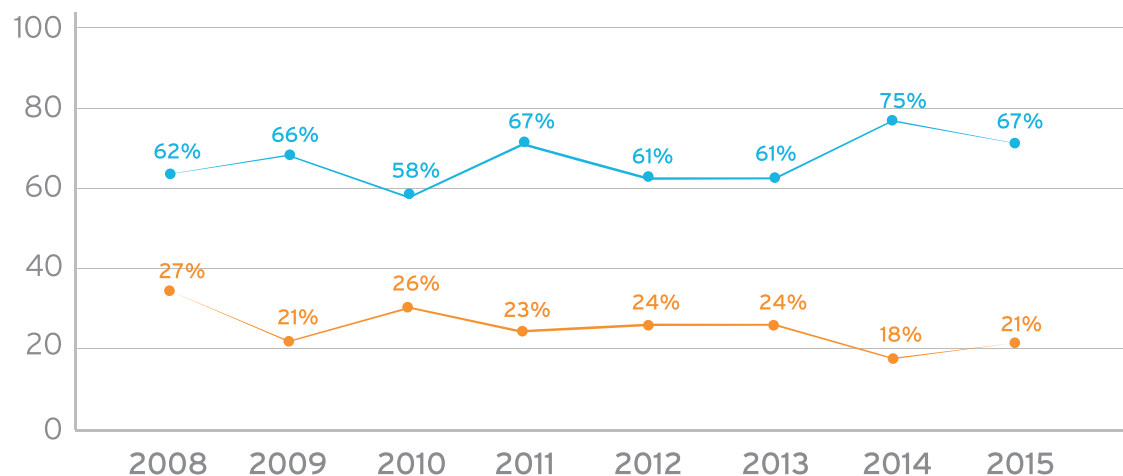
Które stwierdzenie lepiej opisuje Pana/Pani podejście do oszczędzania?

WARTO OSZCZĘDZAĆ,
BY ZABEZPIECZYĆ
SWOJĄ PRZYSZŁOŚĆ

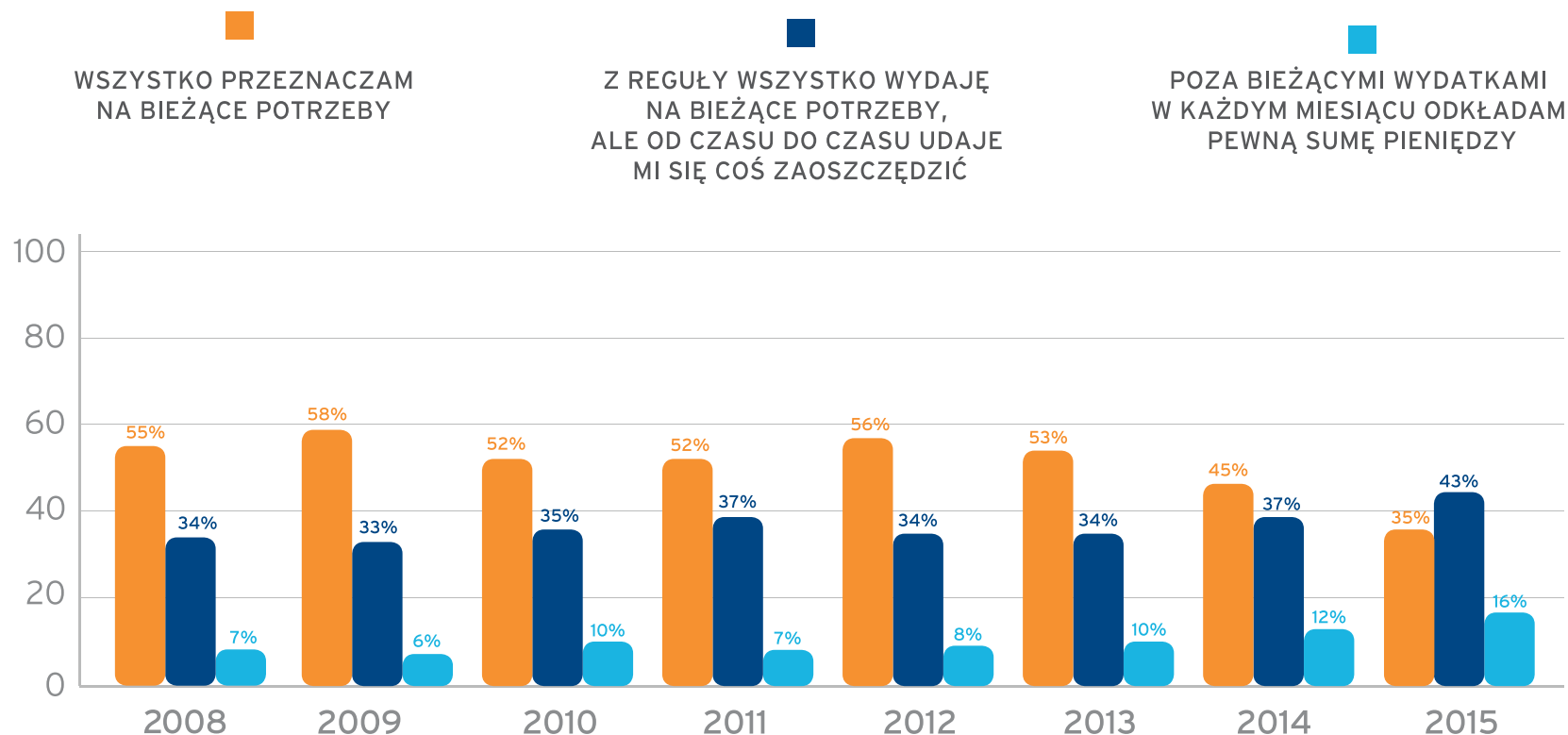

OSZCZĘDZANIE NIE MA SENSU,
LEPIEJ WYDAWAĆ PIENIĄDZE
NA BIEŻĄCE POTRZEBY

Oszczędzanie - deklaracje a praktyka

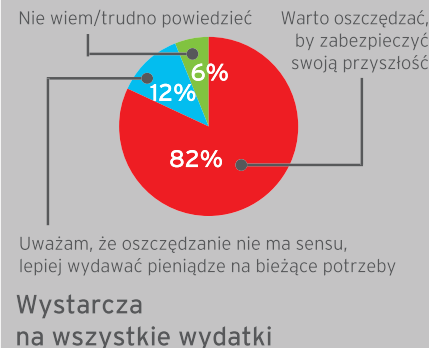
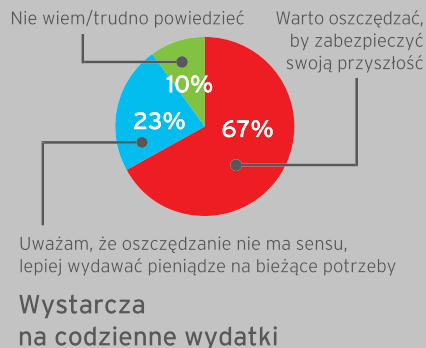
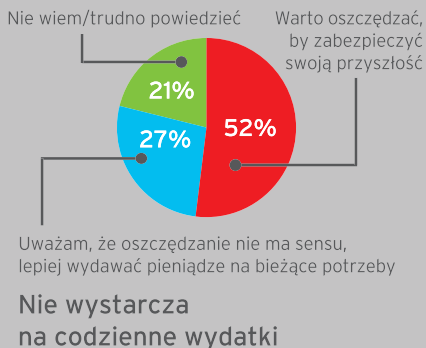
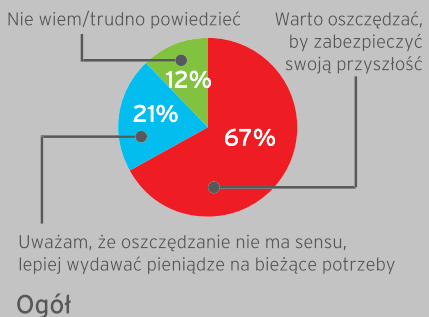
Jak Pan/Pani określił(a)by sposób gospodarowania swoimi pieniędzmi?

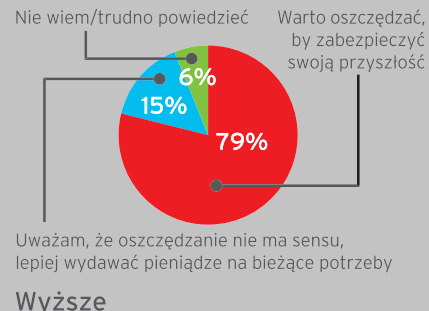
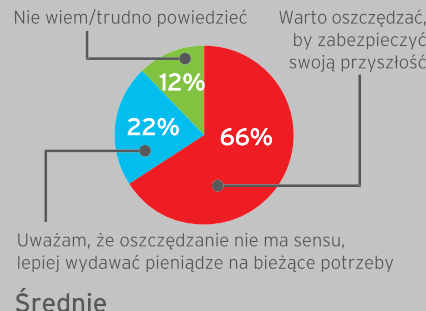
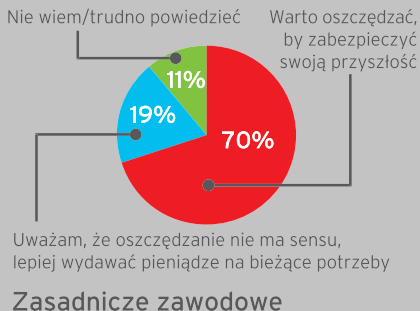
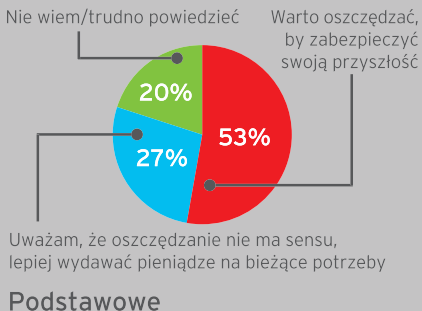
Oszczędzanie w 2015 roku

Które stwierdzenie lepiej opisuje Pana/Pani podejście do oszczędzania?

2015 Sytuacja materialna

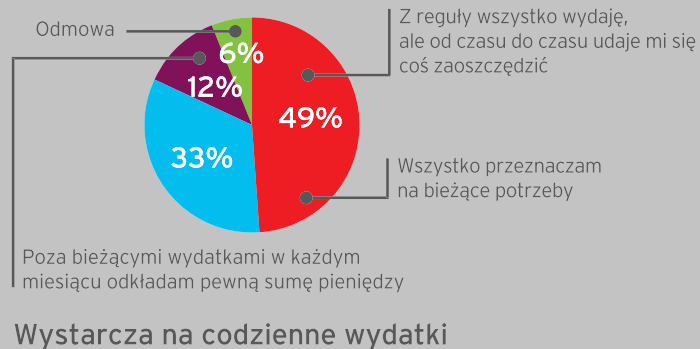
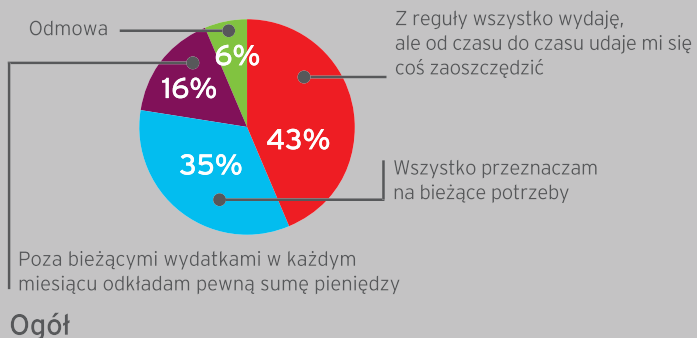
2015 Wykształcenie

Oszczędzanie w 2015 roku

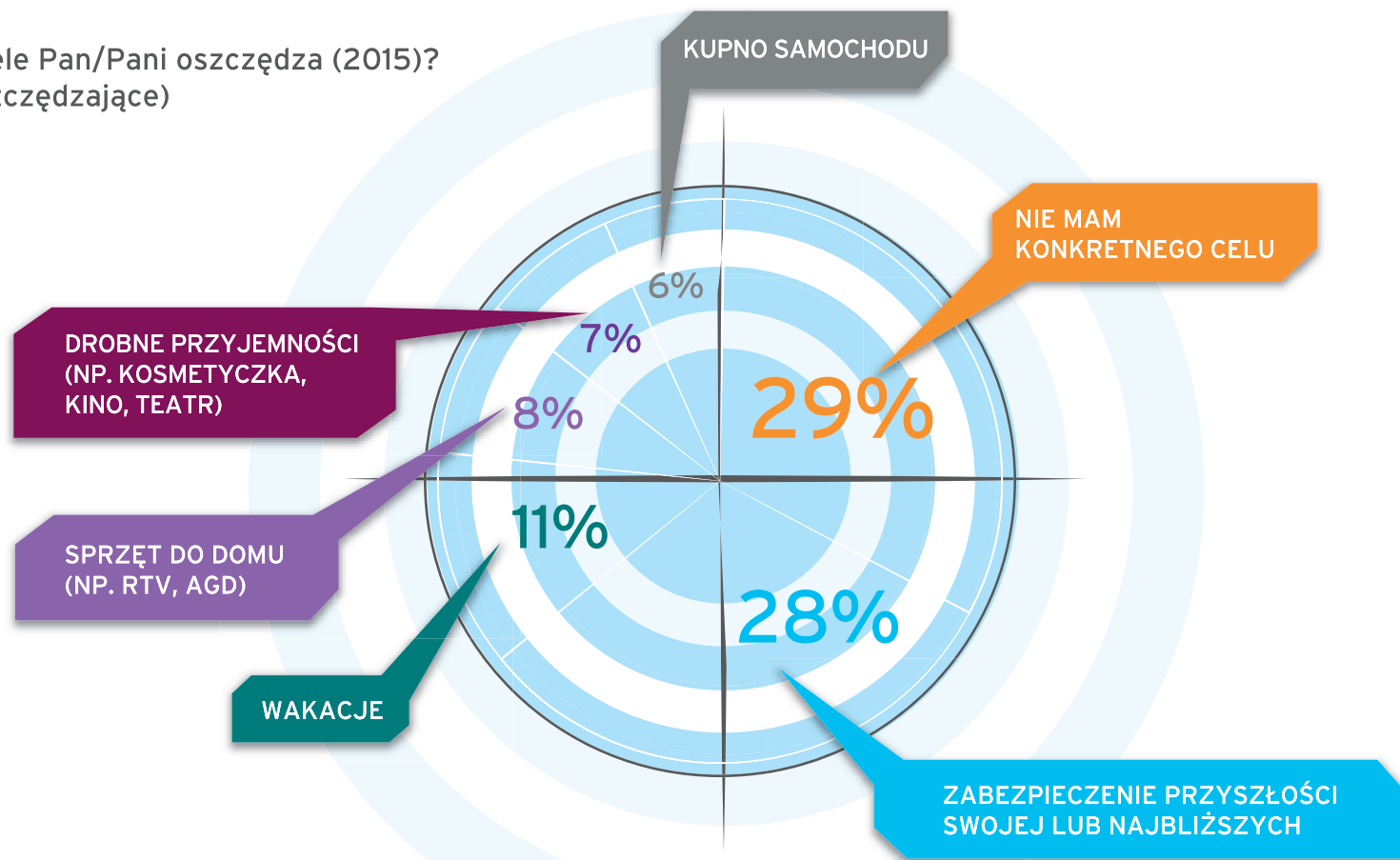
Jak Pan/Pani określił(a)by sposób gospodarowania swoimi pieniędzmi?

2015 Sytuacja materialna

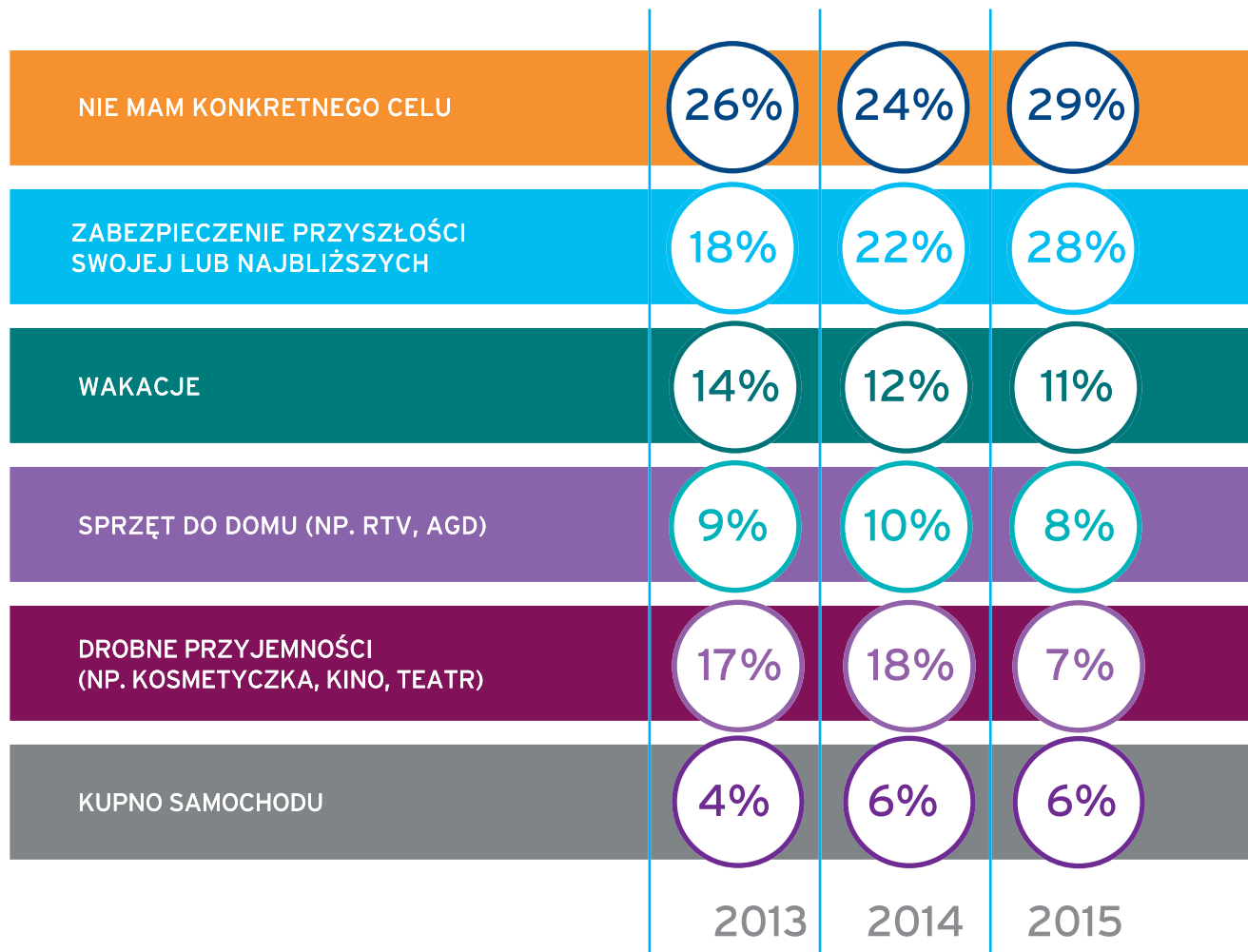

Cele oszczędzania

Na jakie cele Pan/Pani oszczędza (2015)?
(osoby oszczędzające)

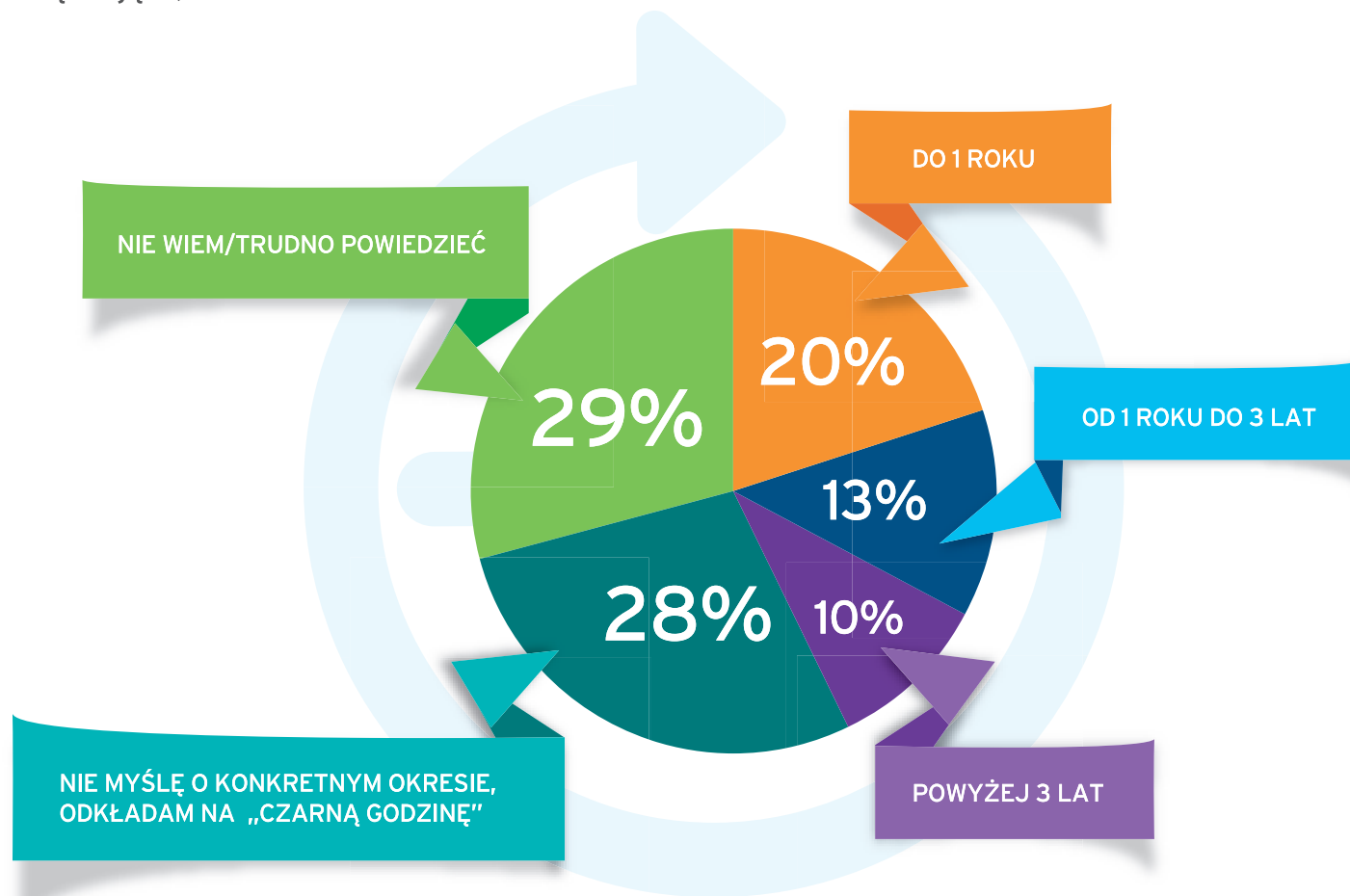

Cele oszczędzania

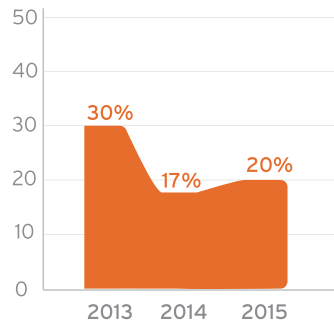
Horyzont czasowy oszczędzania

Gdy Pan/Pani odkłada swoje oszczędności, o jakim okresie Pan/Pani zazwyczaj myśli (2015)?
(osoby oszczędzające)

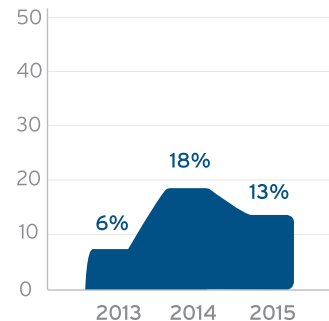

Horyzont czasowy oszczędzania

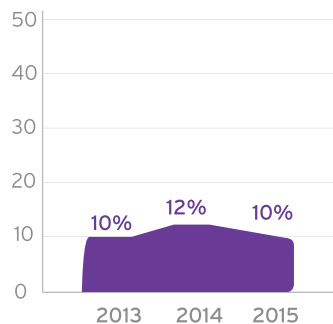
DO 1 ROKU

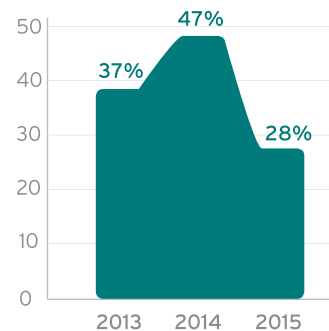
OD 1 ROKU DO 3 LAT

POWYŻEJ 3 LAT

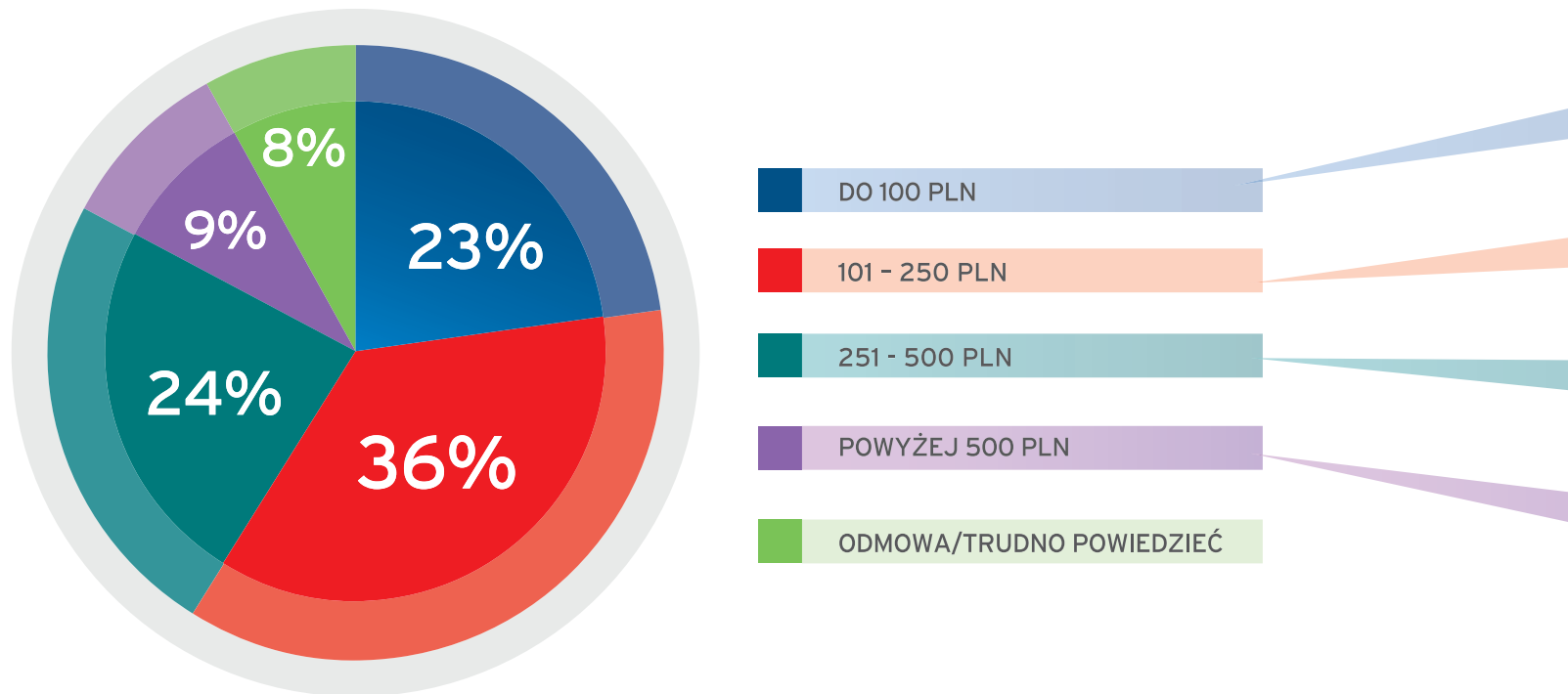

NIE MYŚLĘ O KONKRETNYM OKRESIE CZASU,
ODKŁADAM NA „CZARNĄ GODZINĘ”

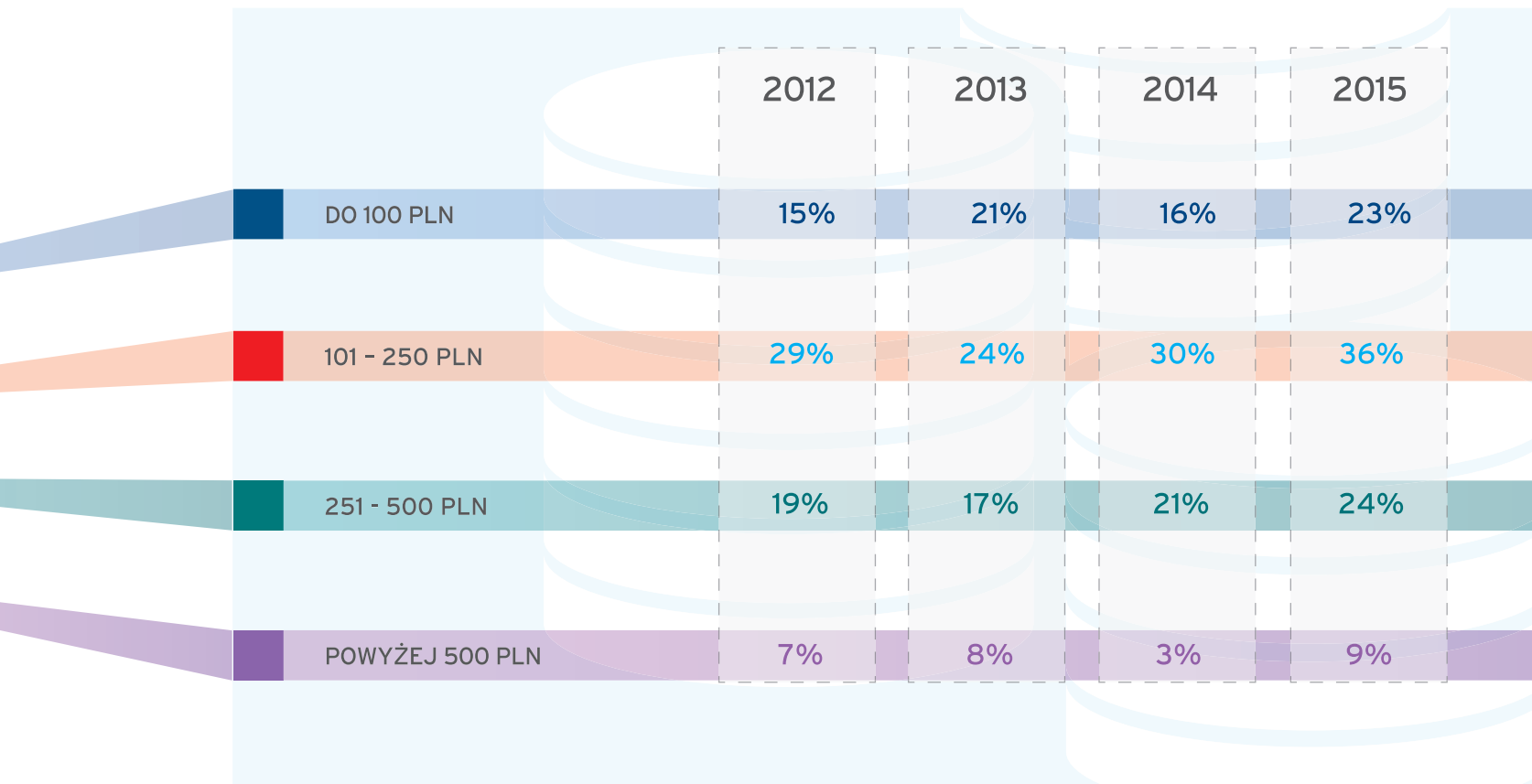

Kwoty oszczędzania

Ile średnio pieniędzy oszczędza Pan/Pani w ciągu miesiąca (2015)?
(osoby oszczędzające)

Kwoty oszczędzania

Oszczędzanie na emeryturę

Czy oszczędza Pan/Pani z myślą o emeryturze?
(osoby pracujące)

TAK

21%

Jak Pan/Pani sądzi, jaka będzie przewidywana wysokość Pana/Pani emerytury w momencie przejścia na nią (2015)?
(osoby niebędące na emeryturze)

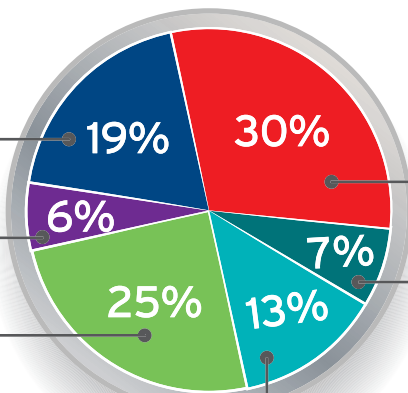
NIEŚWIADOMI WYSOKOŚCI SWOJEJ EMERYTURY

WYŻSZA LUB TAKA SAMA,
JAK OTRZYMYWANE
OBECNIE WYNAGRODZENIE

TRUDNO POWIEDZIEĆ

TROCHĘ NIŻSZA OD OTRZYMYWANEGO
OBECNIE WYNAGRODZENIA

NIE ZASTANAWIAŁEM(AM) SIĘ NAD TYM

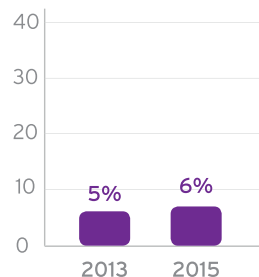
RACJONALNI

NIŻSZA PRZYNAJMNIEJ O POŁOWĘ
OD OTRZYMYWANEGO OBECNIE
WYNAGRODZENIA

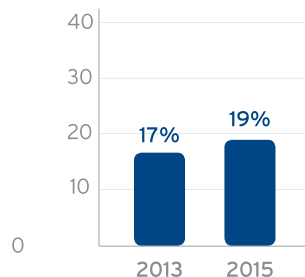
PAŃSTWA NIE BĘDZIE STAĆ
NA WYPŁATĘ EMERYTUR, NIC NIE BĘDĘ
OTRZYMWAŁ(A) Z TEGO TYTUŁU

Oszczędzanie na emeryturę

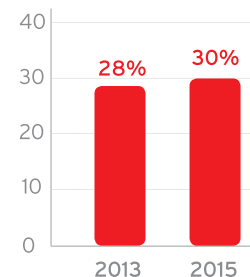
WYŻSZA LUB TAKA SAMA,
JAK OTRZYMYWANE
OBECNIE WYNAGRODZENIE

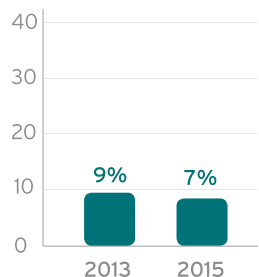
TROCHĘ NIŻSZA
OD OTRZYMYWANEGO
OBECNIE WYNAGRODZENIA

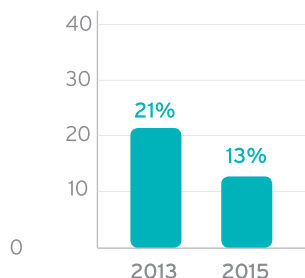
NIŻSZA PRZYNAJMNIEJ O POŁOWĘ
OD OTRZYMYWANEGO OBECNIE
WYNAGRODZENIA

PAŃSTWA NIE BĘDZIE STAĆ NA WYPŁATĘ
EMERYTUR, NIC NIE BĘDĘ OTRZYMYWAŁ(A)
Z TEGO TYTUŁU

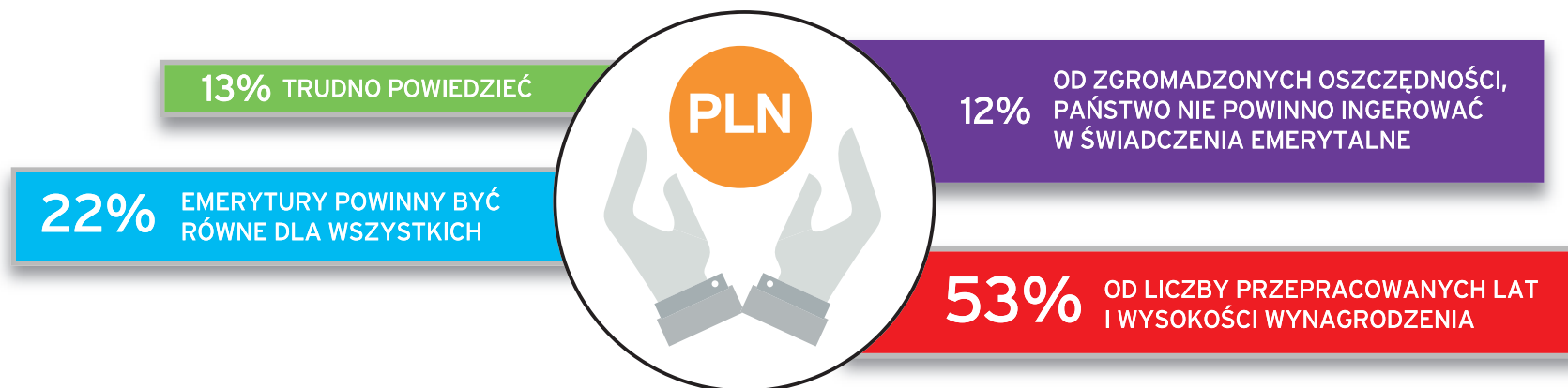

NIE MYŚLĘ O PRZYSZŁOŚCI,
NIE ZASTANAWIAŁEM(AM) SIĘ
NAD TYM

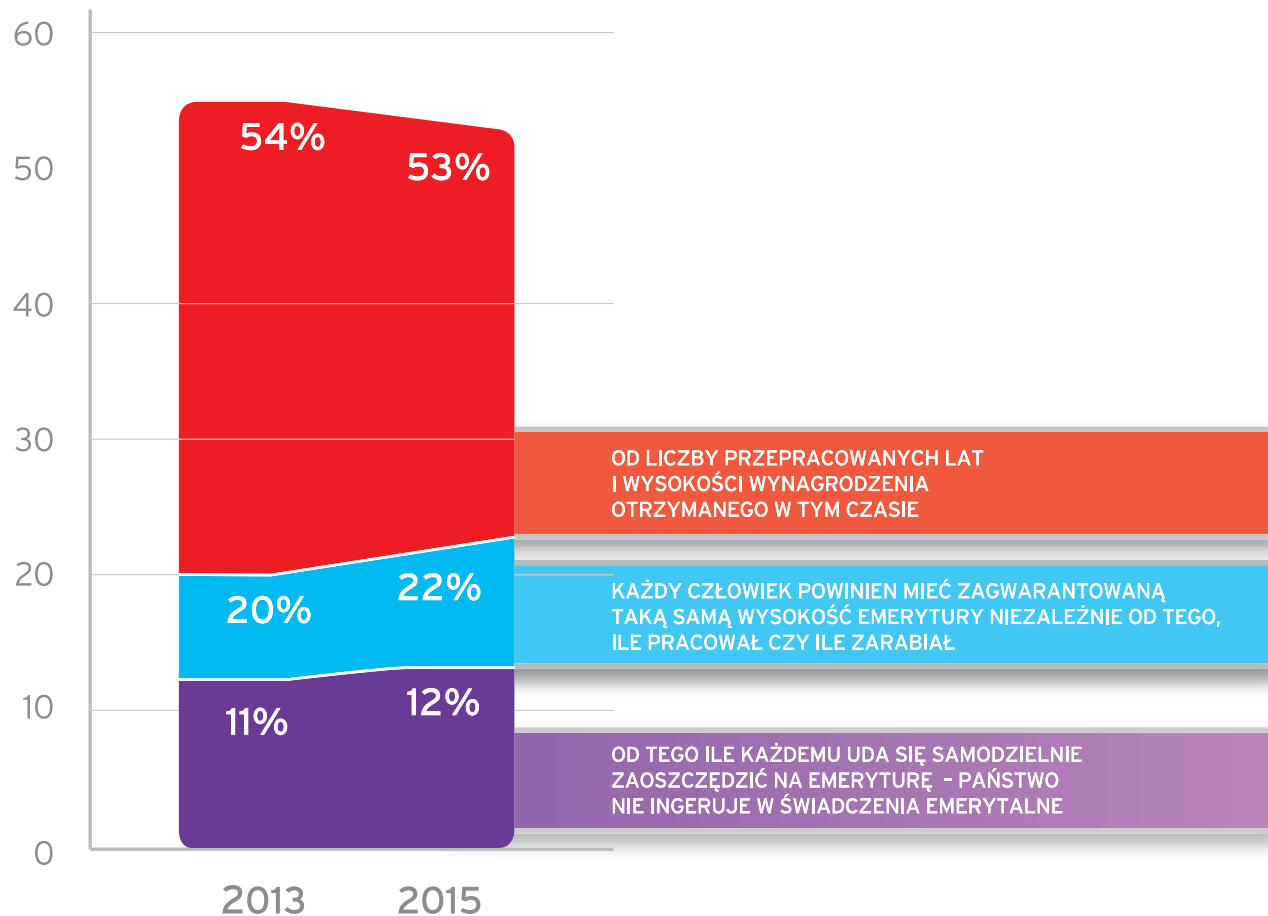

Oszczędzanie na emeryturę

Od czego powinna zależeć wysokość emerytury (2015)?

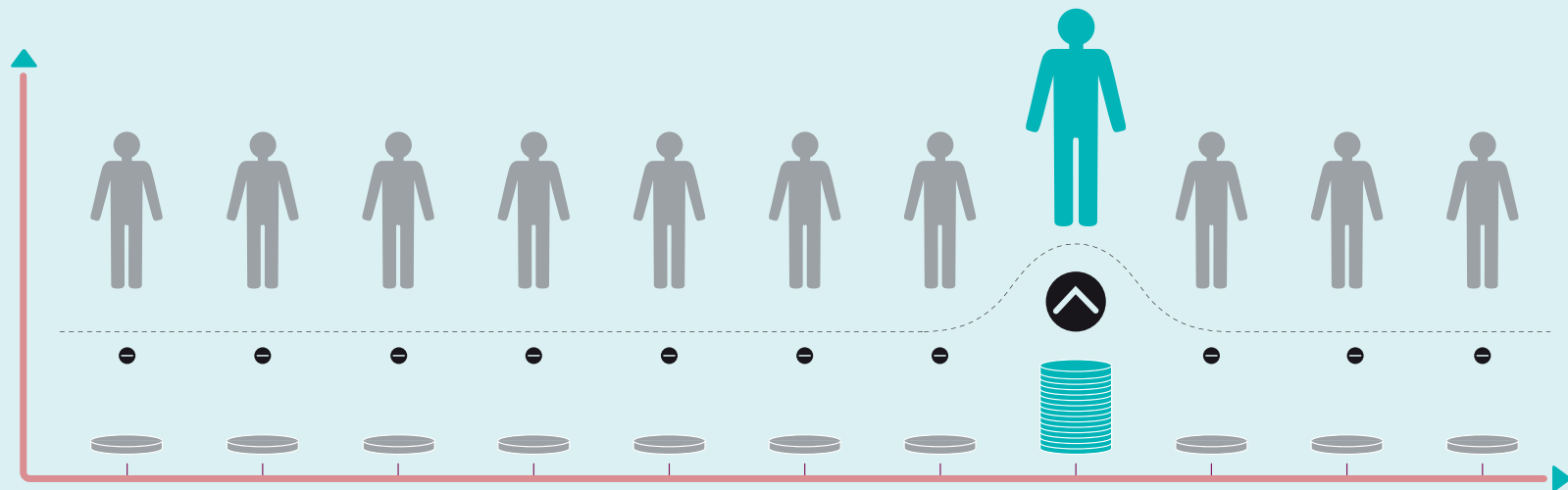
Oszczędzanie na emeryturę

A series of concentric circles in various shades of teal, centered on the page. The circles are semi-transparent and overlap each other, creating a ripple effect.

Inwestowanie

Inwestowanie - podsumowanie

(badania z lat 2010-2015)

Zaledwie co 11. osoba angażuje się „na poważnie”... Od lat prawie nie zmienia się odsetek inwestujących Polaków.

Inwestowanie - podsumowanie

(badania z lat 2008-2015)

Trzy razy więcej z nas stawia na wiedzę... Trzykrotnie wzrosła liczba inwestujących i oszczędzających, którzy korzystają z profesjonalnej porady.

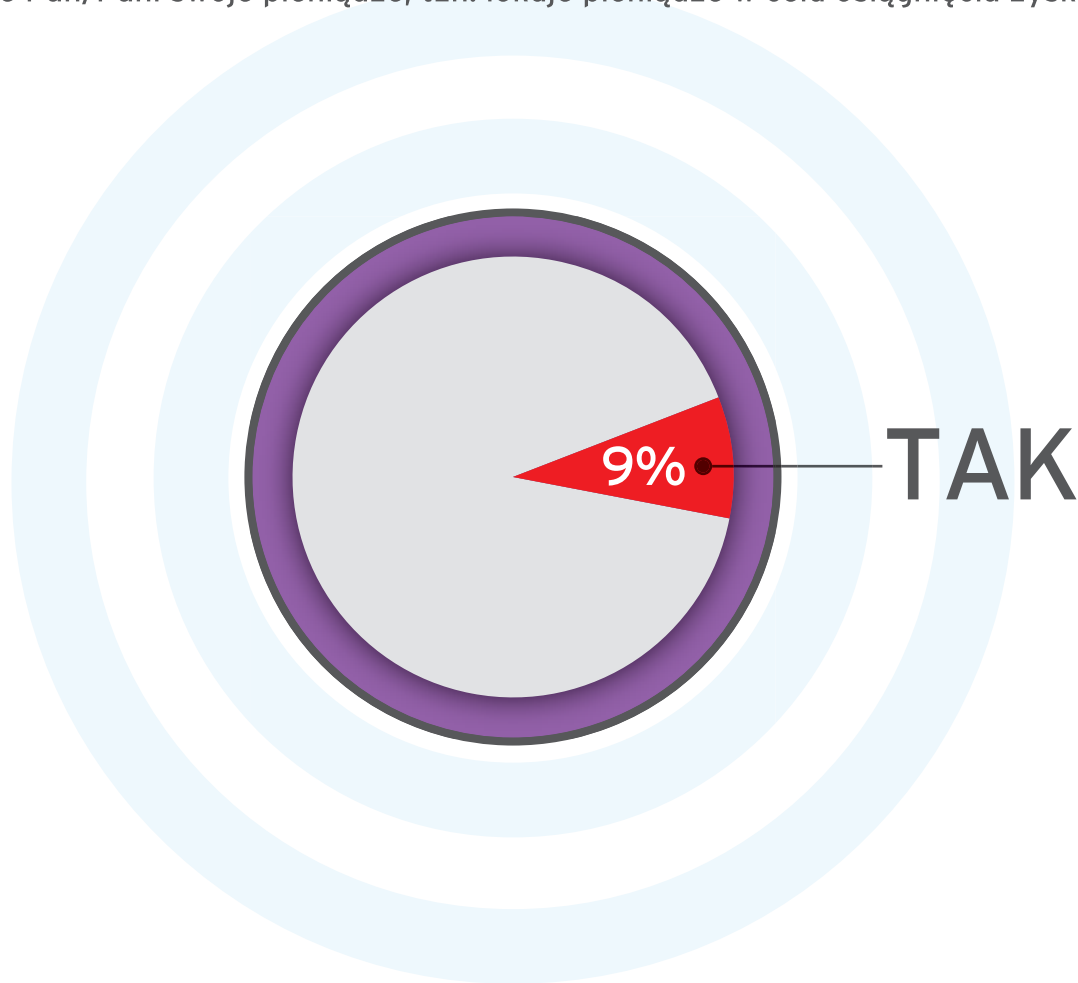

(badania z lat 2011-2015)

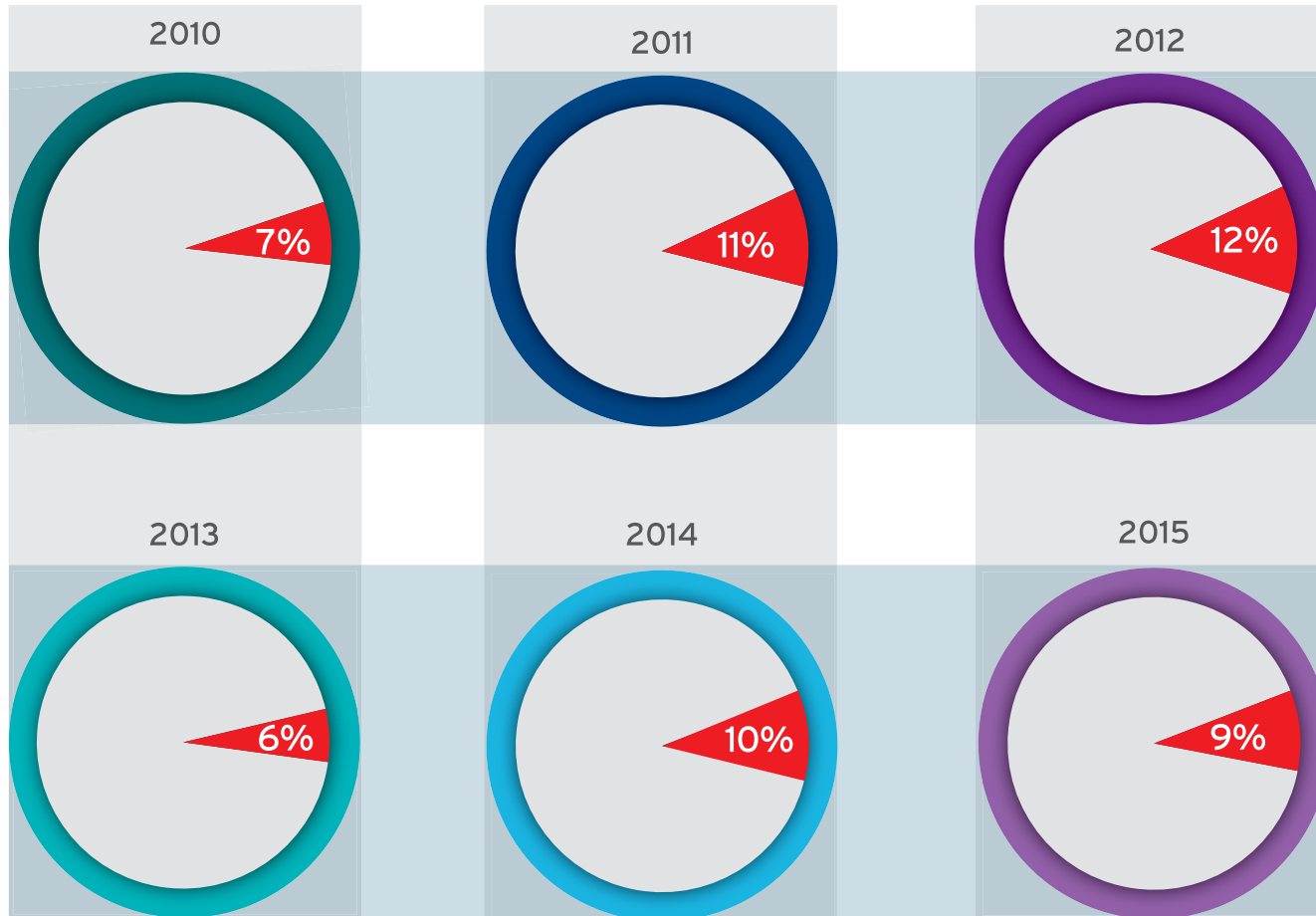
Wraca moda na skarpety... Trzykrotnie więcej Polaków trzyma oszczędności w domu.

Inwestowanie w praktyce

Czy obecnie inwestuje Pan/Pani swoje pieniądze, tzn. lokuje pieniądze w celu osiągnięcia zysku w przyszłości (2015)?

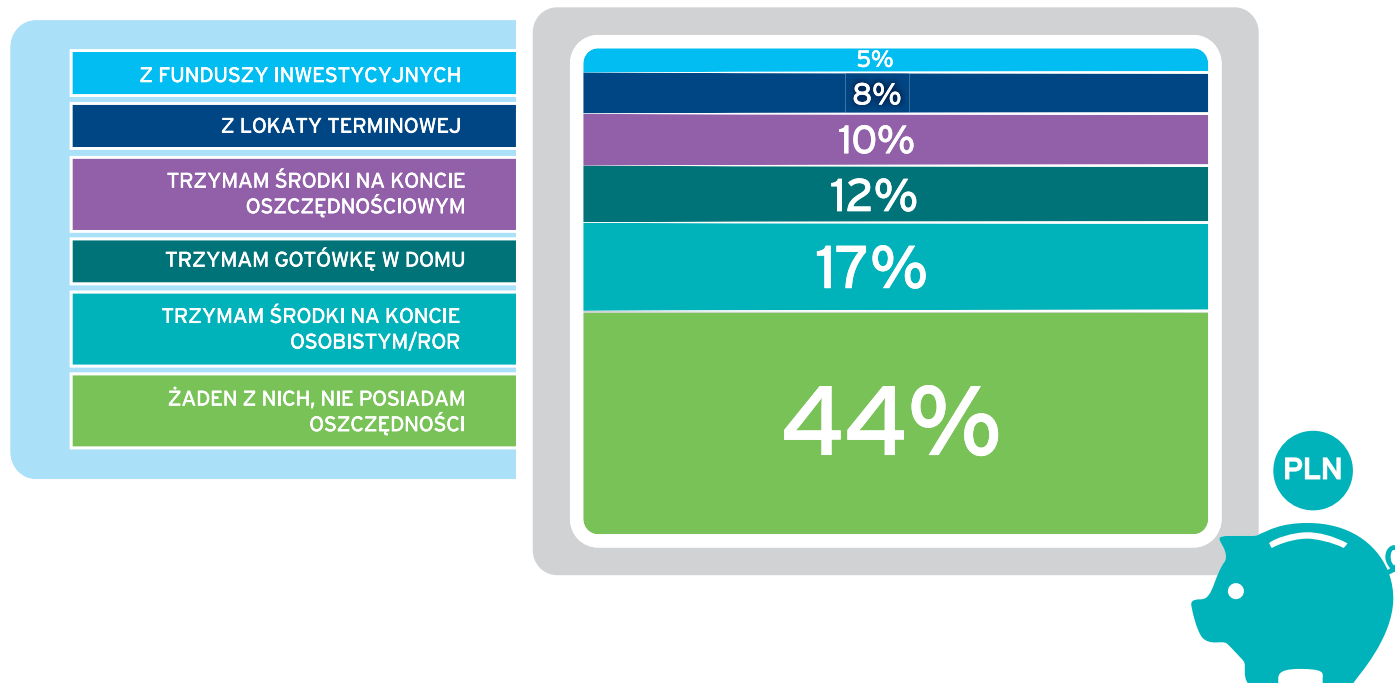

Inwestowanie w praktyce

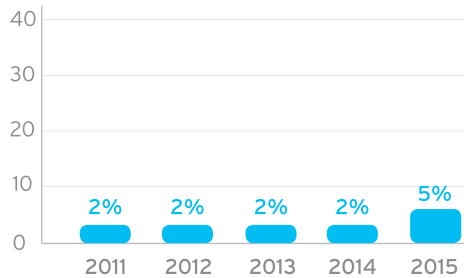
Sposoby inwestowania i oszczędzania

Z których sposobów zarządzania nadwyżkami finansowymi Pan/Pani obecnie korzysta (2015)?
(możliwość wielokrotnego wyboru)

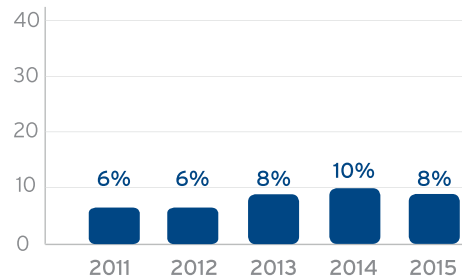

Sposoby inwestowania i oszczędzania

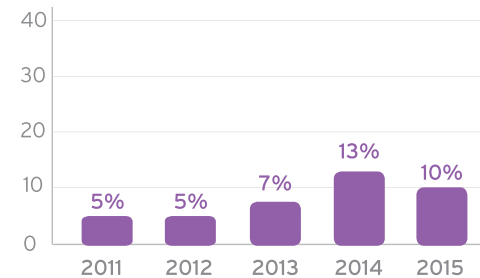
Z FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH

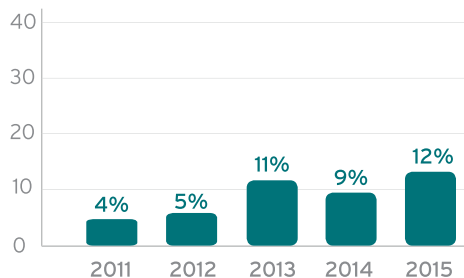
Z LOKATY TERMINOWEJ

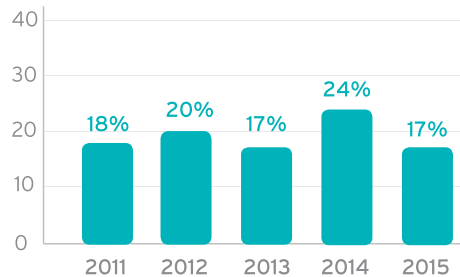
TRZYMAM ŚRODKI NA KONCIE OSZCZĘDNOŚCIOWYM

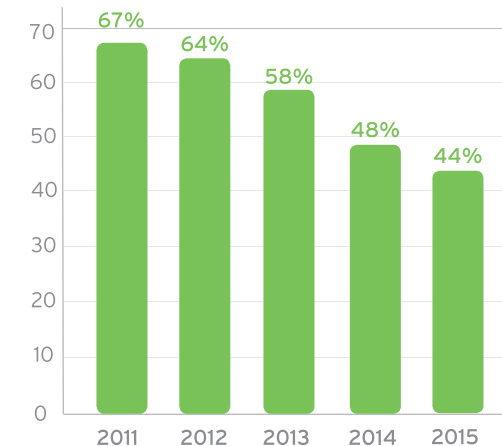
TRZYMAM GOTÓWKĘ W DOMU

TRZYMAM ŚRODKI NA KONCIE OSOBISTYM/ROR

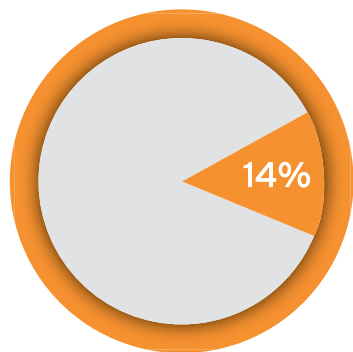
ŻADEN Z NICH, NIE POSIADAM OSZCZĘDNOŚCI

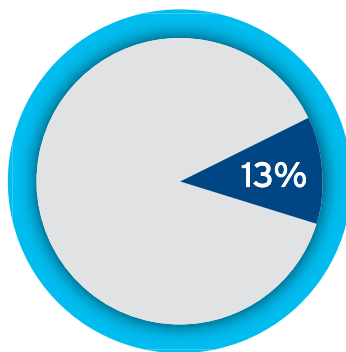
Sposoby oszczędzania i inwestowania

Który z poniższych sposobów zarządzania nadwyżkami finansowymi jest według Pana/Pani najbezpieczniejszy (2015)?
(cztery najczęstsze odpowiedzi)

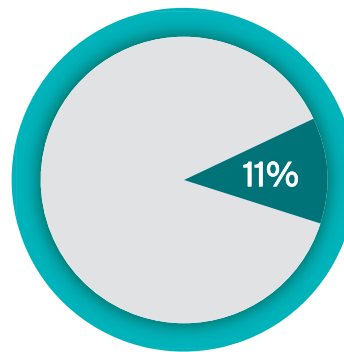
Nieruchomości/ziemia

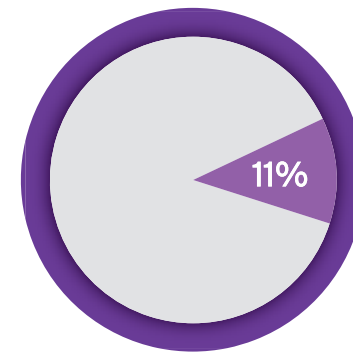
Lokata

Konto osobiste

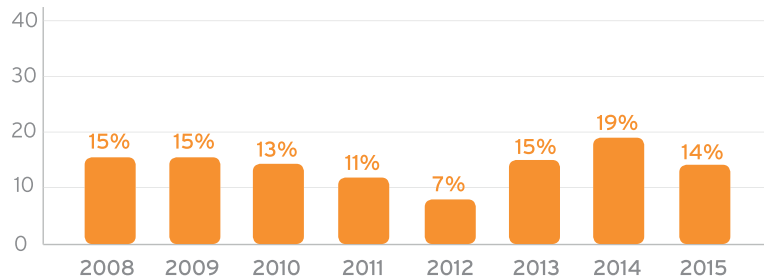

Gotówka

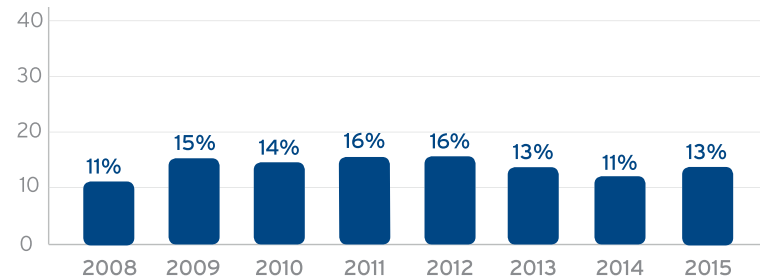

Sposoby oszczędzania i inwestowania

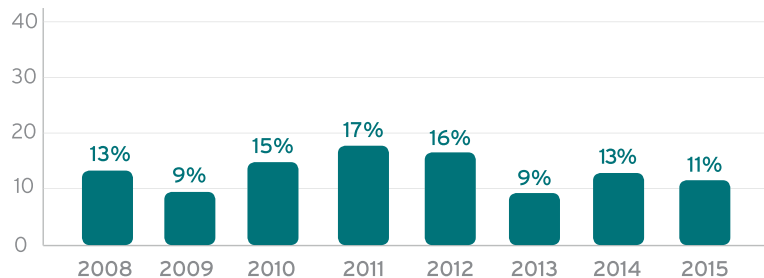
NIERUCHOMOŚCI/ZIEMIA

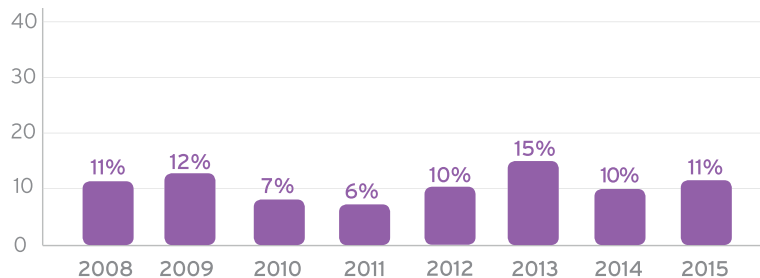
LOKATA

KONTO OSOBISTE

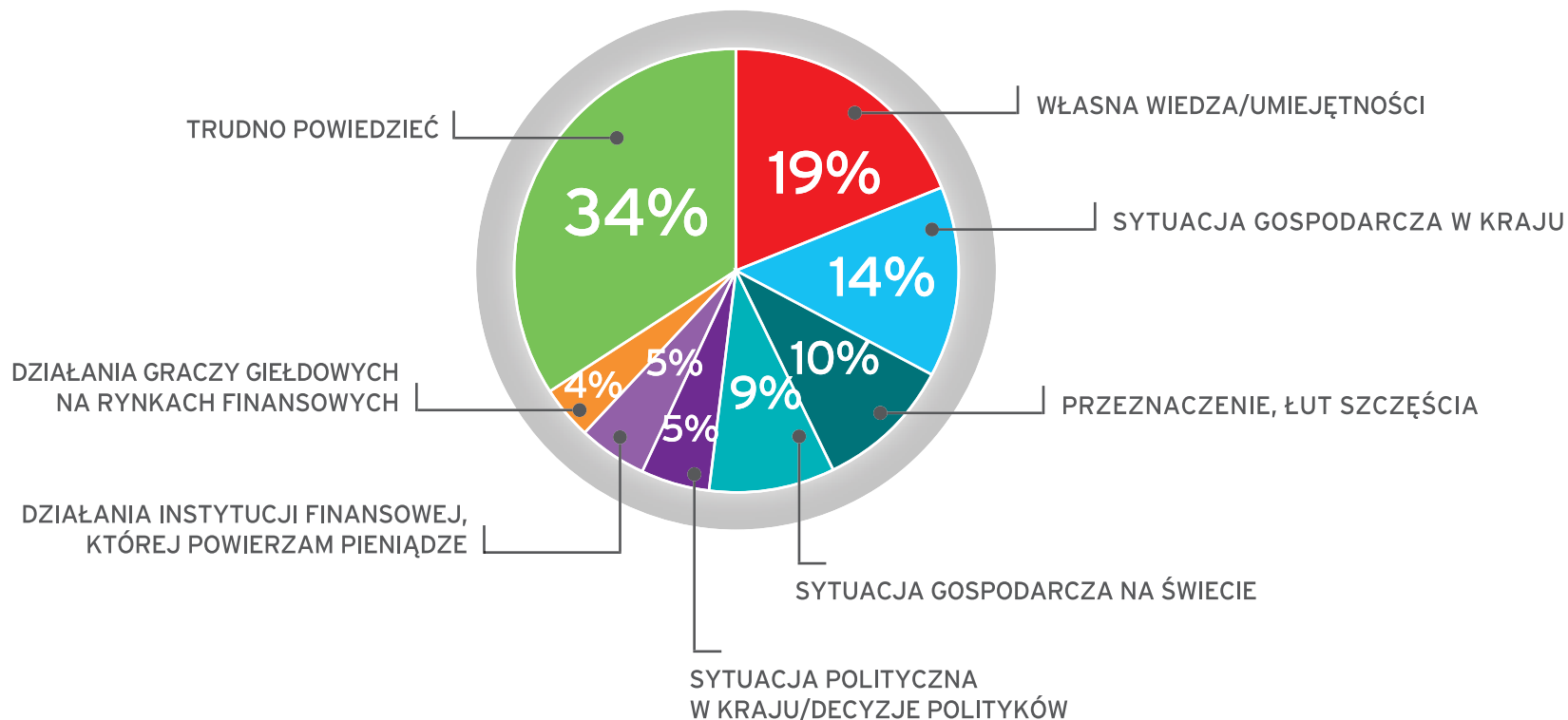

GOTÓWKA

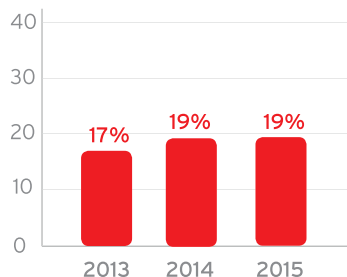
Powodzenie w inwestowaniu

Od czego Pana/Pani zdaniem w największym stopniu zależy powodzenie w inwestowaniu (2015)?

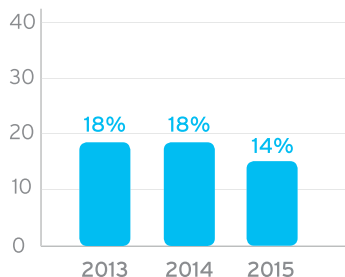

Powodzenie w inwestowaniu

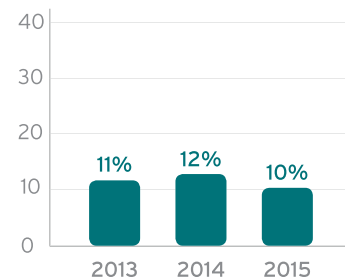
WŁASNA WIEDZA/UMIEJĘTNOŚCI

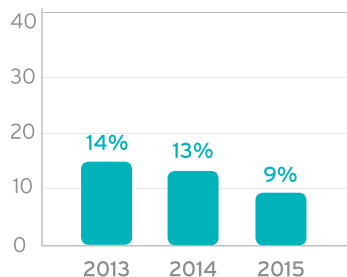
SYTUACJA GOSPODARCZA W KRAJU

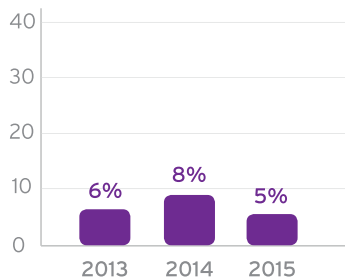
PRZEZNACZENIE, ŁUT SZCZĘŚCIA

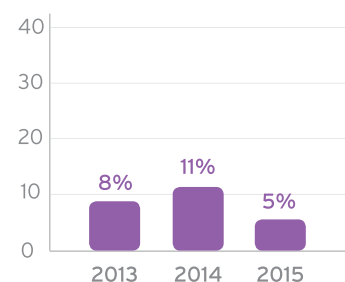
SYTUACJA GOSPODARCZA NA ŚWIECIE

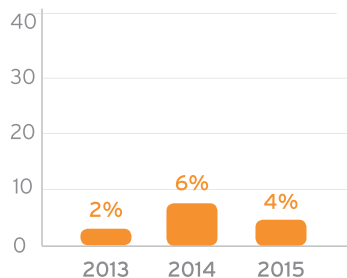
SYTUACJA POLITYCZNA W KRAJU/
DECYZJE POLITYKÓW

DZIAŁANIA INSTYTUCJI FINANSOWEJ,
KTÓREJ POWIERZAM PIENIĄDZE

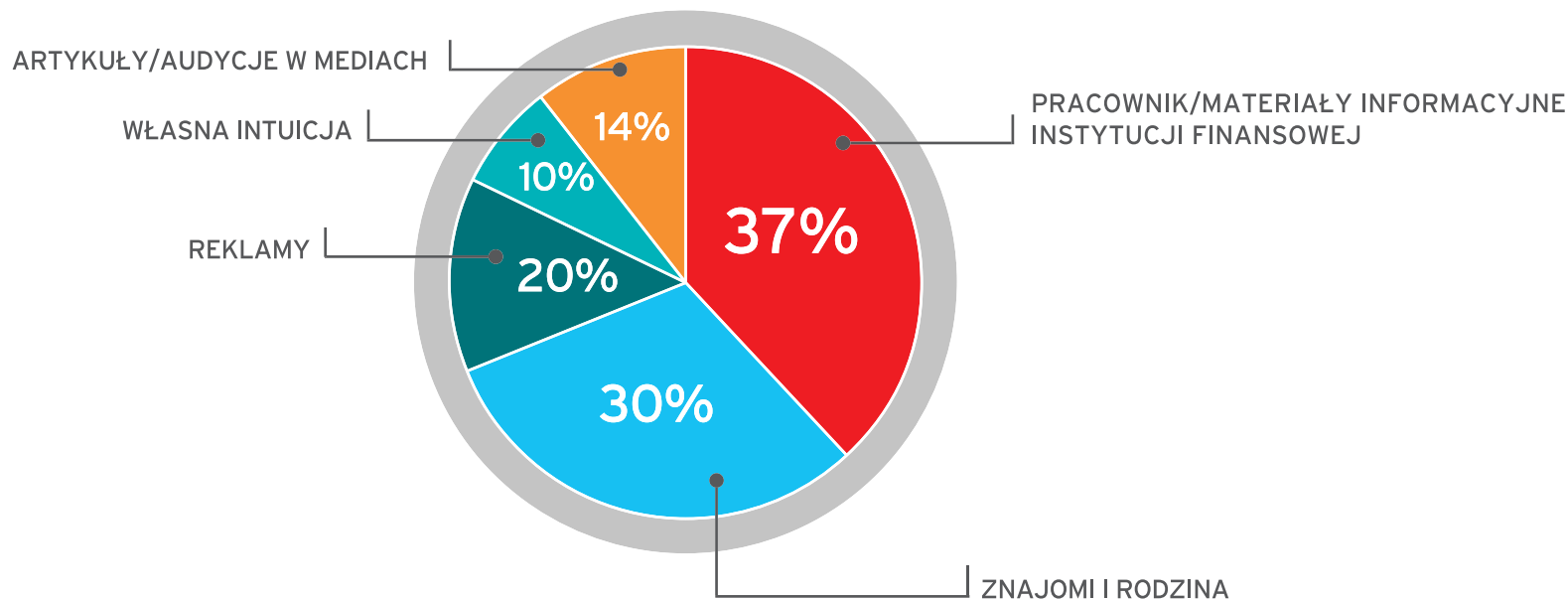

DZIAŁANIA GRACZY GIEŁDOWYCH
NA RYNKACH FINANSOWYCH

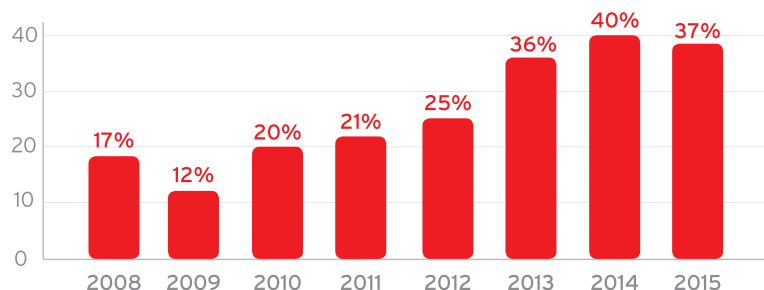
Źródła wiedzy o inwestowaniu i oszczędzaniu

Skąd Pan/Pani czerpie informacje, jak oszczędzać, inwestować (2015)?
(osoby oszczędzające)

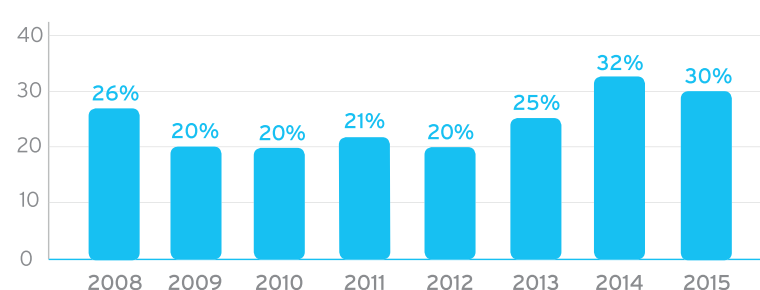

Źródła wiedzy o inwestowaniu i oszczędzaniu

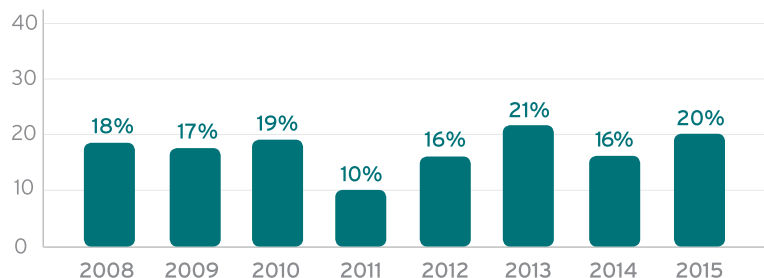
PRACOWNIK/MATERIAŁY INFORMACYJNE INSTYTUCJI FINANSOWEJ

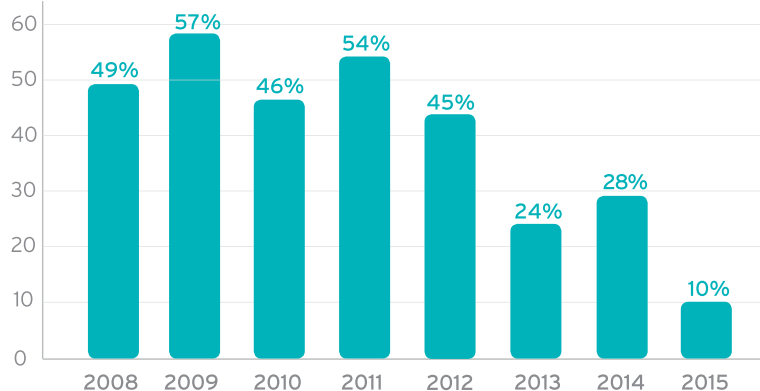
ZNAJOMI I RODZINA

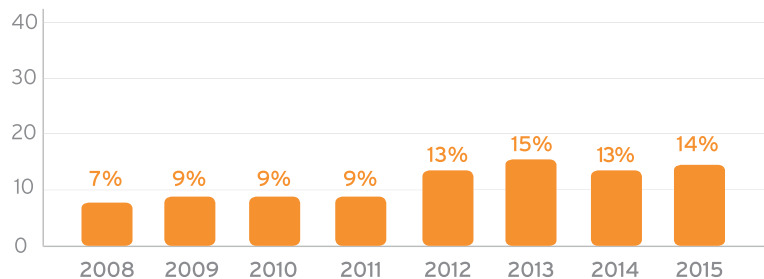
REKLAMY

WŁASNA INTUICJA

ARTYKUŁY/AUDYCJE W MEDIACH

Fundacja Kronenberga
citi handlowy] inspiracja
do działania

Fundacja Kronenberga przy Citi Handlowy
ul. R. Traugutta 7/9, 00-067 Warszawa
tel. 22 826 83 24
www.kronenberg.org.pl